

Kirken *i* dag

TEMA | Døb – en nøgle til folkekirken

Døb eller ej? Se side 4

Dåben – adgang eller forhindring. Se side 28

TEMA | Døb – en nøgle til folkekirken

Indhold

<p>3 Englekysset
af Henrik Bundgaard Nielsen</p> <p>4 Døb eller ej? – Småbørnsforældre og kampen for det gode liv
af Karen Marie Leth-Nissen</p> <p>8 ”Døb eller ej” – lokale initiativer
af Birgitte Graakjær Hjort</p> <p>10 Her bærer vi dåbsbarnet frem
af Iben Krogsdal</p> <p>12 Ingen dåb – ingen folkekirke
af Karen J. Klint</p> <p>14 Hvorfor dåb?
af Eberhard Harbsmeier</p> <p>16 Dåben er tosidet
af Niels Henrik Gregersen</p> | <p>17 Samtaler for gravide i Sydhavn
af Helene Ferslev</p> <p>18 Medlemspleje for nybagte forældre
af Sabine Kleinbeck</p> <p>19 Kontakten til nybagte forældre – en udfordring
af Henrik Oest</p> <p>20 At dele dåben – dåbsfest i Godthaabskirken på Frederiksberg
af Kirsten Jørgensen</p> <p>21 Folkekirken på Baby- og Småbørnsmesse
af Annette Molin Brautsch</p> <p>22 Døbssamtale i kirken
af Jørgen Demant</p> | <p>24 Døbens fællesskab
af Rose Marie Tillisch</p> <p>26 Hvad er det for noget med de faddere?
af Pernille Nærvig Petersen og Morten Miland Samuelsen</p> <p>28 Dåben – adgang eller forhindring?
af Christiane Gammeltoft-Hansen</p> <p>30 Glimt fra Kirkefondets jubilæum</p> <p>31 Nyt fra Kirkefondet</p> |
|---|---|--|

Nr. 4 | December 2015

14. årgang

ISSN 1601-8230

Udgiver: Kirkefondet, Peter Bangs Vej 1,
2000 Frederiksberg
Tlf. 33 73 00 33
E-mail: kirkefondet@kirkefondet.dk
www.kirkefondet.dk

Formand: Erik Møllerup
Generalsekretær: Henrik Bundgaard Nielsen

Kirken i dag redigeres af:
Charlotte Lydholm

Temagrube bag nr. 3 | 2015:

Birgitte Thyssen, Stinna Ahrenst, Karen Marie Leth-Nissen, Jørgen Demant og Charlotte Lydholm

Layout og produktion:

Jørn Thomsen Elbo A/S, Kolding

Årsabonnement for 2015: Kr. 240,-

Enkeltnumre: Kr. 70,-
Abonnement kan bestilles ved henvendelse til Kirkefondet

Forsidebillede:

Døb i Sct. Matthæus Kirke på Vesterbro.
Foto: Rune Hansen/Vesterbro sogn

Henrik Bundgaard Nielsen

generalsekretær i Kirkefondet

Englekysset

Kim Larsen er ofte blevet kaldt "Danmarks nationalskjald". Derfor blev han naturligvis også hyldet, da han for nogle uger siden rundede de 70 år. For han har jo skrevet og sunget meget for danskerne – også ord, som er blevet flittigt brugt ved livets store øjeblikke. Kort tid efter hans 70 års fødselsdag stod jeg for en gudstjeneste, hvor der også var dåb.

Jeg holder altid en kort dåbstale inden selve dåben, og denne søndag valgte jeg at indlede talen med et citat fra Kim Larsens sang "Susan Himmelblå", hvor en fødsel beskrives med disse ord: "Englene de kyssede dig, den dag du kom hertil." Og jeg fortsatte således: "Er det sådan vi oplever det, når et barn kommer til verden? Som et englekys? Kan man se det: At englene kysser barnet? Nej, det kan man jo ikke, for Kim Larsen bruger et nærmest mytisk og poetisk sprog. Men netop det sprog må vi ofte ty til, når vi skal beskrive det, som er stort og forunderligt her i livet. Og det er forunderligt, hver gang et barn bliver født. Selvom vi har så meget teknik, og selvom vores hjerne kan

udtænke så mange forklaringer, ja, så bliver der alligevel lidt mirakel tilbage, når man endelig står der med barnet i armene.

Selvom det måske ikke har været i Kim Larsens tanker, så kan man måske også se englekysset som Guds velkomst til barnet. "Velkommen til verden, lille barn," siger Gud. "Jeg vil altid elske dig - og lade mine engle beskytte dig." Eller sagt med de ord, som siges ved dåben: "Og se jeg er med jer alle dage indtil verdens ende."

Store ord til store øjeblikke

Da jeg stod der ved døbefonten, kunne jeg se på barnets forældre, faddere, bedsteforældre – og tipoldemor, at jeg rørte ved noget, som de godt var klar over: At der skal store ord til at beskrive de store øjeblikke i livet. Jeg fornemmede, at for dem er dåben andet og mere end, at barnet skal have navn. Det er en markering af noget stort i deres liv, og jeg kan som præst så gøre mit forsøg på at sætte ord på det – i tale, salmer, bønner og prædiken.

Jeg fornemmede denne søndag, at den skabelsesteologiske begrundelse for dåben – at et nyt barn er kommet til verden – var der, hvor jeg kunne finde et folkeligt tilknytningspunkt. Man kan også vælge at fokusere på livets udsathed og sårbarhed og på glæde, undren og bekymring. Men så bliver det en udfordring, som Eberhard Harbsmeier skriver i dette temanummer, at få frem, at dåben både er en stor gave, hvor man kan lægge barnets skæbne i Guds hånd, og samtidig en forpligtigelse til at leve sit liv efter Guds bud – dvs. ikke at leve for sig selv, men i kærlighed til Gud og sit medmenneske.

Måske skal kirken fokusere på de 20-30 årige

Men den største udfordring – og det som for alvor er kommet på dagsordenen i folkekirken – er det stigende antal nybagte forældre, som vælger ikke at få deres barn døbt. Undersøgelsen "Dåb eller ej" giver værdifuld viden om forældres overvejelser omkring dåb, og Kirkefondet oplever bl.a. efterspørgsel efter statistikker mv., som kan belyse udviklingen i antallet af dåb i sogne, provstier og stifter.

Her i bladet gives forskellige ideer til, hvad der kan gøres for at vende den nedadgående kurve med dåbstallet. Det er f.eks. "gravidsamtaler" ud fra den præmis, at man netop under graviditeten er meget åben over for at reflektere over åndelige og eksistentielle spørgsmål. Men måske skal kirken fokusere mere generelt på de 20-30 årige, også dem, der ikke lige tænker i familie, børn og dåb. Hvordan finder kirken tilknytningspunkter for at møde denne aldersgruppe til en samtale om det store og forunderlige i livet, om det som ikke kan rummes i rationelle termer, om det som skal udtrykkes i et mytisk, poetisk og religiøst sprog? Hvis vi får sået et lille kim der, så er det måske mere naturligt at vælge dåb for sit barn? ■

Foto: Folkekirken.dk

Karen Marie Leth-Nissen

cand. theol. og ph.d.-studerende ved Center for Kirkeforskning, Københavns Universitet, tidligere sognepræst

Dåb eller ej?

Småbørnsforældre og kampen for det gode liv

Fra september 2014-maj 2015 lavede Center for Kirkeforskning ved Københavns Universitet en dåbsundersøgelse baseret på svar fra en landsdækkende YouGov-spørgeundersøgelse samt interviews med 25 småbørnsforældre bosat i Sydhavn Sogn i København om dåb. Karen Marie Leth-Nissen, der var den ene af forskerne, fortæller her om undersøgelsens resultater.

Find selv meningen med livet

Småbørnsforældre er under stort pres for selv at finde og skabe det gode liv. De har lært, at meningen med livet skal findes ved at mærke efter, hvad der føles rigtigt for dem. Det gælder også beslutningen om dåb eller ej for deres børn. Det valg, der føles rigtigt, er rigtigt, og vigtigere end familietraditioner, egen dåb og medlemskab af folkekirken.

Man skal mene det

Lars og Mette er forældre til en dreng på fire og en pige på knap et år. De har en andelslejlighed i kvarteret Frederiksholm, tæt på Frederiksholm kirke. Lars er glarmesteruddannet, men er begyndt at studere økonomi, og Mette er sygeplejerske. Lars er vokset op udelukkende med skolen som kontakt til kirken, og har ingen relation til folkekirken. Mette har derimod været meget glad for kirken i det forstadsogn til København, hvor hun voksede op; særligt børneteater og kirkekor holdt

hun meget af at være med til. Da Mette var gravid med deres første barn, kom diskussionen om dåb eller ej op. Lars mente, at det bedste var, at de lod være med at døbe barnet, og i stedet lod barnet selv tage stilling, når det kom i konfirmationsalderen. Mette var dybt uenig med ham! Hun kunne slet ikke forestille sig ikke at holde barnedåb for barnet, og det medførte store diskussioner. Mette og Lars argumenterede frem og tilbage, og Mette begyndte med, at alle i hendes familie er døbt, men den ville Lars ikke købe. Lars: "Jeg er opvokset med, at man taler for sin sag. Og jeg gad ikke have, at mine børn bare skulle konfirmeres eller døbes, fordi det skulle de, fordi det gør man, eller fordi du synes "jeg er jo døbt så det skal mine børn også"..."

Han er opdraget til, at man skal danne sig sin egen mening om tingene og selv stå inde for det. At Mette gerne ville gøre det samme som sine forældre, vakte ingen sympati hos

ham. Først da Mette fortalte ham, at barnedåben faktisk betød meget for hende selv, og at det var afgørende vigtigt for hende, at barnet voksede op og fik et forhold til folkekirken, overgav Lars sig. Mette skulle virkelig mene det med dåben. I dag fortæller de om resultatet af diskussionen:

Mette: "Så jeg er kun glad for, at Lars ligesom kunne give sig lidt (griner)".
Lars: "Ja, ja, men jeg gav mig ikke, øh, føler jeg, eller hvad man nu siger. Jeg synes det [dåben] er berettiget. Jeg synes bare lige, der skulle være en, en..."

Mette: "Mening med det?"

Lars: "Ja, ja, ellers er der ingen grund til det, det skal være noget, der betyder noget for dig."

Barnet blev døbt i Frederiksholm Kirke, og senere blev også lillesøster døbt. Hele familien deltager i spaghettigudstjenester i den lokale kirke.

De mange store valg og forhandlingerne

Med deres overvejelser om dåben er Lars og Mette gode eksempler på, hvordan småbørnsforældre tænker om dåb i dag. De yngre forældre bruger rigtig meget tid på at overveje, hvilke valg de skal træffe for deres børn. Vuggestuen skal være den helt rigtige, skolen selvfølgelig også. Opdragelsen og de værdier, som familien bygger på, er heller ikke tilfældige. Som par skal mange ting afstemmes og for-

Dåbsundersøgelsen er finansieret af Folkekirken Videnspulje og bygger på svar fra en landsdækkende YouGov-spørgeundersøgelse (gennemført blandt forældre med hjemmeboende børn under 18 år) samt interviews med 25 småbørnsforældre bosat i Sydhavn Sogn i København. Undersøgelsen er udført fra september 2014-maj 2015 af Karen Marie Leth-Nissen og religionssociolog Astrid Krabbe Trolle på Center for Kirkeforskning, Teologisk Fakultet, Københavns Universitet.

Foto: Niels Thure Krarup

I den landsdækkende spørgeundersøgelse var de tre vigtigste grunde til at vælge at få børnene døbt, at barnedåb er en tradition, det er en markering af navngivningen af barnet, og så er det en del af det at være dansk.

handles på plads, inden de endelige valg bliver taget. Beslutningen om dåb eller ej er altså også resultatet af en forhandling mellem forældrene, hvor det afgørende argument i diskussionen ikke er hensynet til bedsteforældrene eller familietraditioner, og ikke nødvendigvis religiøsitet. Det vigtigste argument i forhandlingen er følelserne: det skal virkelig betyde noget for den forælder, som får sit valg igennem.

I den landsdækkende spørgeundersøgelse var de tre vigtigste grunde til at vælge at få børnene døbt, at barnedåb er en tradition; det er en markering af navngivningen af barnet, og så er det en del af det at være dansk. Det kristne indhold i dåben fyldte ikke så meget, men blev af 25 % angivet som en faktor bag valg af dåb. Kristendommen blev til gengæld diskuteret meget som betydende faktor i de interviews, vi foretog i Sydhavn Sogn.

Hvorfor ikke dåb? Det er gledet ud i sandet

Laura og August valgte, at deres børn ikke skulle døbes. Laura læser til pædagog, og August er ph.d.-studerende,

og kalder sig ateist, og synes slet ikke religion skal have en plads i deres liv. Laura voksede op i en mindre by, hvor hun var meget knyttet til folkekirken som barn og ung: ”Jeg er vokset op ude på landet og har sunget kirkekor og har været i kirke hver søndag i mange år i træk. Jeg havde lidt en søgen efter det og følte et eller andet tilhørsforhold til kirken. Da jeg blev konfirmeret, mente jeg det og følte mig også lidt bedre end nogle andre, fordi jeg mærkede efter, ikke også? Og så er det jo bare, altså, så er det jo bare gledet ud i sandet”.

August har registreret en udvikling i Lauras forhold til folkekirken. Da de skulle giftes, betød det med kirken meget for hende, og han tilbød, at de kunne tage et kirkebryllup.

De blev dog gift på rådhuset. Men da de fik deres første barn, kunne Laura ikke længere mærke, at kristendommen og folkekirken var vigtig for hende, og Augusts følelser imod dåb var stærkest, og sønnen blev ikke døbt, men fik i stedet en navnefest.

I den landsdækkende spørgeundersøgelse var den største fælles årsag til at fravælge dåb argumentet om, at

barnet skal vælge selv. Desuden angav forældrene, at de ikke kunne sige ja til trosbekendelsen og dermed ikke kunne stå inde for kristendommen; at de havde en anden religion, eller at de ikke var religiøse, og derfor ikke ønskede dåb.

Dåben er foreløbig, for barnet skal vælge selv

Stort set alle forældre, der blev interviewet til dåbsundersøgelsen, så deres valg af dåb eller ej for børnene som et foreløbigt valg. Som Anja, der er mor til to og på kontanthjælp, siger det:

”... Jeg havde sådan lidt den der holdning: nu siger vi ja på deres [børnenes] vegne, og så er det op til dem, når de bliver gamle nok i forhold til konfirmationen at bekræfte eller afkræfte, om de vil det.”

Også de forældre, som valgte dåben fra, så det som et valg, som barnet så selv kunne tage i konfirmationsalderen.

Man sammensætter sin egen religiøse pakke

Et andet træk, som kendetegner de yngre forældre, er, at religion er noget man selv stykker sammen. De færreste af forældrene havde overtaget deres forældres måde at tro på, men fundet deres egen. Marianne blev ikke døbt

Den største fælles årsag i undersøgelsen til at fravælge dåb var argumentet om, at barnet skal vælge selv. Desuden angav forældrene, at de ikke kunne sige ja til trosbekendelsen og dermed ikke kunne stå inde for kristendommen; at de havde en anden religion, eller at de ikke var religiøse og derfor ikke ønskede dåb.

Årgang	Antal nyfødte	Dåbsprocent	Antal barnedåb	Konfirmand-dåb
1993	67.369	80,0	53.895	2.023
2013	57.106	63,9	36.293	2.105

Tabel 1: Dåbstal og dåbsprocenter (Dåbsrapporten s. 13)
Tal fra Danmarks Statistik, Kirkeministeriet og religionssociolog Peter Lüchau.

som lille, og syntes det var for pinligt med dåb som stor pige i konfirmationsalderen. Hun siger om sin tro: "Jeg vil nok sige, at jeg ikke er troende. I hvert fald ikke i den forstand. Jeg tror mere på lidt forskelligt. Det lyder lidt underligt, ikke? Men da vi havde religion [i skolen] for eksempel buddhisme, så kunne jeg jo godt se mig mere ligesom noget af det, for eksempel. Men der er ikke nogle af de forskellige trosretninger, hvor jeg tænker, at det er 100 procent mig. Men jeg kan godt plukke rundt omkring og sige, at det synes jeg måske er meget relevant." Mange af forældrene er glade for folkekirkens ritualer. Rikke er historiker og Philip er ergoterapeut. De er 32 og 34 år gamle, og bor i Musikbyen i Sydhavn Sogn i en lejlighed med deres to drenge. Rikke ville gerne have en navnefest, da den ældste var født, men

Philip ville kun holde barnedåb, ellers skulle de ikke holde noget, og så blev barnet døbt. Philip fortæller om sine tanker om selve barnedåben: "Og så må jeg også indrømme, at da vi havde fået ham, var der også et eller andet... jeg ved ikke, der er jo ikke nogen af os, der er sådan specielt troende på nogen måde, men der var alligevel et eller andet der gjorde, at jeg kunne godt tænke mig, at der var en eller anden form for handling. En eller anden form for ceremoni eller noget, og hele den der tradition omkring dåben kunne jeg godt tænke mig, at det fik vores børn." Ritualerne har betydning!

Samtidig er de yngre forældre meget kritiske overfor autoriteter. Der er ingen, som skal bestemme, hvad de skal tænke, og kristendommen skal være mild og uden krav. Karen er læge og alene med sin datter, og fortæller:

"Jeg synes, kristendommen er en af de religioner, der ligger tættest op ad demokrati og frihed. Det samme med buddhisme. Jeg bryder mig ikke rigtig om religioner, der har en hel masse på dagsordenen om, hvad man ikke må, og hvad man må... Ja, sådan den stille lidt milde religion, som man finder i folkekirken. Den kan jeg godt lide. Der er meget tryghed og venlighed."

Småbørnsforældrene er i høj grad præget af den bevægelse, vi kalder individualisering, og det ses således gennem deres kritik af autoriteter, deres indbyrdes forhandling af dåbsvalget, og af måden hvorpå de selv sammensætter deres tro.

Småbørnsforældrene er opdraget til at tage individuelle valg af deres forældre, og ligesom deres forældre ikke ville tage valget om konfirmation for dem, vil de ikke tage valget om dåb for deres børn, i hvert fald kun som foreløbigt. Valget af dåb eller ej er med til at vise, hvem de er som mennesker og som par.

Foto: Niels Thure Krarup

De seks vigtigste resultater i kort form

Både de landsdækkende data og kvalitative interviews fra Sydhavn Sogn peger i fællesskab mod en stærk individualiseringstendens blandt yngre børneforældre (rapporten s. 75):

- Forældrene er generelt meget individualiserede. At skabe mening i eget liv vejer tungere end tradition, egen dåb og medlemskab.
- Dåben ses som foreløbig. De forældre, der vælger dåb for deres børn, ser denne handling som udgangspunktet for barnets senere valg eller fravalg af folkekirkelig tilknytning i konfirmationsalderen.
- Forhandling er et livsvilkår i familierne, og det gælder også for valg eller fravalg af dåb.
- Forældrene vælger religion til og fra, som det giver mening i deres eget liv. Kirkegang og deltagelse i kirkelige handlinger i familien og vennekredsen øger tilbøjeligheden

til at vælge dåb. Forældrenes miljø spiller en rolle.

- Forældrene er generelt positive over for folkekirken, som har været en tilbagevendende del af de fleste forældres opvækst. Deltagelse i kirkelige aktiviteter som børnenes kirkekor og babysalmesang ses positivt som kulturtilbud på linje med andre, men har ikke direkte indflydelse på valg eller fravalg af dåb.

Folkekirkens rolle?

Som folkekirke i Kierkegaards hjemland kan man på den ene side vælge at glæde sig over, at småbørnsforældre tager livsvalg seriøst og overvejer, om de kan gå helhjertet ind i dem. På den anden side ved vi med Grundtvig godt, at kristendommen ikke er noget, man kan læse sig til eller finde frem til ud af ingenting, men skal leve med for at det kommer til at give mening i et menneskeliv. Det er derfor en stor udfordring for folkekirkens indsats ifht. dåbsoplæring, at der fremover vil være en større del af en årgang, som ikke er døbt og måske heller ikke har haft berøring med folkekirken, før de kommer i minikonfirmand- eller konfirmationsalderen.

Samtidig kan man overveje, om man som folkekirke kan komme på banen i forældrenes liv, før beslutningen om dåb eller ej bliver truffet. Der er flere forsøg med samtaler med gravide kvinder i gang, og de bygger på jordemoder Christina Prinds' forskning, som viser, at gravide og nybagte mødre er meget åbne for eksistentielle samtaler, bøn og trosovervejelser.

Baggrunden for undersøgelsen

Folkekirken udvikler og forandrer sig. En af de store udfordringer er, at der bliver færre medlemmer af folkekirken. Hvert år melder mennesker sig ud af folkekirken, men det der betyder mest for de faldende medlemstal er, at der hvert år dør flere medlemmer, end der døbes nye ind i folkekirken. Tal fra Kirkeministeriet viser, at for hver 100 der begravnes, er ca. de 83 medlemmer af folkekirken, mens der kun er ca. 64 af de nyfødte, som døbes, og dermed bliver nye medlemmer af folkekirken. I dag viser analyser fra Steen Marquard Rasmussen, tidligere sociolog i Landsforeningen af Menighedsråd, at dåbsprocenten er faldet med godt 16 procentpoint siden 1993.

Det videre perspektiv: Ser det også sådan ud i resten af Danmark?

Undersøgelsen lægger op til, at der bliver set på udviklingen i hele Danmark. Gælder resultaterne fra undersøgelsen også i resten af Danmark, landsogne som bysogne? Store udviklingstrends har det med at bevæge sig fra København og ud i hele landet, og der er tendenser, som peger på at småbørnsforældre i landsogne er lige så individualiserede som forældre i byerne. De vil gerne holde barnedåb, men dens form skal sige dem noget, og de vil gerne være med til at bestemme, hvad der skal ske i kirken. ■

Litteratur:

Karen Marie Leth-Nissen og Astrid Krabbe Trolle: "Dåb eller ej? Rapport om småbørnsforældres til- og fravalg af dåb". Publikationer fra Det Teologiske Fakultet 59, 2015. Se rapporten på <http://teol.ku.dk/cfk/>
Peter Lüchau: "Indmeldelse og dåb i den danske folkekirke" i Marie Vejrup Nielsen & Hans Raun Iversen (red.): "Tal om kirken. Undersøgelser af Folkekirkens aktivitets- og deltagerstatistik." Publikationer fra Det Teologiske Fakultet 57, 2014

Steen Marquard Rasmussen: Udviklingen i dåbstillene siden 1990. Upubliceret paper, Landsforeningen af Menighedsråd, 2014.

Birgitte Graakjær Hjort

Center- og afdelingsleder i Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter, ph.d.

”Dåb eller ej” – lokale initiativer

Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter (FUV) står bag undersøgelsen ”Dåb eller ej” (2015), der har haft til formål at af-dække, hvad småbørnsforældre tænker om valget af dåb eller ikke-dåb (se også de foregående sider).

Formålet med den viden, der genereres i Videnscentret, er at udvikle folkekirken arbejde på et vidensbaseret grundlag. I kølvandet på rapporten har vi derfor indsamlet viden om igangværende udviklingsprojekter. Jeg vil i denne artikel efter aftale med personerne bag videregive kendskab til lokale initiativer inden for dåbsområdet. Nogle af initiativerne er blevet præsenteret på Videnscentrets arbejdsdag om dåb i september. Formålet med arbejdsdagen var at drøfte indholdet af rapporten ”Dåb eller ej?” samt se på udviklingsmuligheder inden for området på baggrund af den indhentede viden. Videnscentret har kontakt til personerne bag de nævnte initiativer og står til rådighed for yderligere information.

Aarhus-modellen: Arbejdsproces i fem faser

I Aarhus er de fire provstier gået sammen om at søge svar på spørgsmålet om de faldende dåbstal. Der er nedsat et udvalg, som skal undersøge interessen for dåb eller manglen på samme. Udvalgets arbejdsproces kan inddeles i fem faser:

- Indledende drøftelser, hvor der lægges en plan for den videre proces.
- Indhentning af statistisk datamateriale for Aarhus Kommune fra Kir-

kefondet samt studietur til København med henblik på at hente inspiration til udvalgets videre arbejde.

- Systemiske læringssamtaler, hvor præsterne mødes og udveksler erfaringer, drøfter teologiske udfordringer i forhold til dåb samt ser på, hvilke muligheder der er i forhold til det videre dåbsarbejde. Disse læringssamtaler har desuden til formål at give et indblik i hvilke initiativer, der allerede finder sted i sognene. Samtalerne fungerer i den forstand også som vidensdeling.
- En fælles kursusdag for præster i de fire provstier i Aarhus arrangeret i samarbejde med FUV med fokus på de teologiske udfordringer i forbindelse med dåben. Der vil på kursusdagen være oplæg og workshops med forskellige temaer, der relaterer sig til dåbspørgsmålet med henblik på at videreudvikle den daglige praksis, der finder sted inden for folkekirken i forhold til dåb.
- Udvalgets samlede erfaringer vil munde ud i en rapport, som danner grundlag for provstiudvalget og menighedsrådenes videre arbejde med sagen.

Hensigten med arbejdet i Aarhus er at etablere et bredt samarbejde blandt provstiernes præster med henblik på at dele erfaringer og videreudvikle initiativer i forhold til dåbspørgsmålet.

Frederiksberg Provsti: Fokus på dåb og ønske om at hæve dåbsprocenten

I Frederiksberg Provsti er der efter

ønske fra provstiets menighedsråd etableret en række fælles tiltag vedrørende dåb. Det sker ud fra et ønske om at hæve dåbsprocenten. I forbindelse med det har provstiet holdt et internats-konvent med dåb på programmet. På dette konvent blev der nedsat tre arbejdsgrupper, der beskæftiger sig med følgende opgaver:

- Dåbsritualet. I denne arbejdsgruppe sker der en drøftelse af, om der er behov og mulighed for at formulere et særligt ritual for voksendåb.
- Voksendåb. Denne arbejdsgruppe vil i forlængelse af rapporten ”Dåb eller ej?”, der viser, at mange forældre har et ønske om at placere beslutningen om dåb ved konfirmationsalderen, arbejde med at gøre det mere tilgængeligt at blive døbt som voksen. Arbejdet udspringer af en antagelse af, at der fremover må forventes en stigning i antal voksendåb som følge af de udviklingstendenser, der afspejles i rapporten.
- Dåbsfolder. Denne arbejdsgruppe vil udarbejde en dåbsfolder, der enkelt og præcist beskriver dåbens betydning.

Foruden nedsættelsen af disse arbejdsgrupper er der planlagt et heldagskonvent med dåben som tema i efteråret 2017, hvor fokus vil være på dåbsteologien belyst ud fra en moderne teologisk kontekst. Desuden er der i Godthaabskirken taget initiativ til en såkaldt dåbsfest, hvor kirken tilbyder at holde dåbsfesten for familierne (læs mere om dette initiativ på side 20).

Udover disse forskellige initiativer har provstiet fået foretaget en kvalitativ

Vor Frue-Vesterbro Provsti har i forsøget på at øge dåbstallet taget initiativ til "Projekt Medlemspleje". Baggrunden for initiativet er et ønske om at bidrage til, at forældre træffer en aktiv beslutning, når de afgør, om barnet skal døbes eller ej.

undersøgelse af højmessen i fire kirker. Provstiet har i forlængelse heraf øget sit fokus på, hvordan dåbsfølgerne bedre kan integreres i højmessen, ligesom undersøgelsen har givet anledning til overvejelser om behovet for et autoriseret ritual for dåbsgudstjenester.

Vor Frue-Vesterbro Provsti: "Projekt Medlemspleje"

Vor Frue-Vesterbro Provsti har i forsøget på at øge dåbstallet taget initiativ til "Projekt Medlemspleje". Projektets formål er, at alle provstiets folkekirke-medlemmer, der får et barn, bliver kontaktet af præsten og foræres en gave. De bliver desuden tilbudt en samtale om dåben, ligesom de får udleveret informationsmateriale om henholdsvis dåb og kirkens arbejde for børn i øvrigt. Baggrunden for initiativet er et ønske om at bidrage til, at forældre træffer en aktiv beslutning, når de afgør, om barnet skal døbes eller ej. Initiativtagerne til "Projekt Medlemspleje" fremhæver, at kirken har en forpligtelse til at give forældrene lejlighed til at overveje dåbspørgsmålet grundigt, inden de træffer valget om dåb eller ej.

Provstiet har arbejdet med projektet de seneste 2-3 år, og dets præster har gennemført kurser med henblik på kvalificering til at møde medlemmerne på denne nye måde. I ordningen indgår det, at minimum én præst pr. sogn deltager i projektet og er tovholder på det. Derudover har der været afviklet kurser for provstiets kordegne, der varetager projektets administrative opgaver, koordinerer præsternes besøg samt sikrer, at der føres statistik. I forlængelse heraf ønsker provstiet at måle, om initiativet har nogen indvirkning på dåbstallet i de følgende år. ■

Foto: Vesterbro sogn

Iben Krogsdal
Forfatter og salmedigter

Lidt om dåben og dåbssalmen

Dåben har for mig altid været noget særligt. I første omgang ikke af teologiske grunde, men fordi dåben er en af de handlinger i kirkerummet, der er rørende på mindst to måder: Rørende, fordi den kan bevæge os (mange får faktisk tårer i øjnene), og rørende, fordi Gud i ritualet rører os gennem det sarteste levende menneske, der findes. At være vidner til, at et lille nyt barn bliver båret andægtigt frem af dets nærmeste er i sig selv stort, og der kan af og til gå et helt sug af fællesskab gennem luften. Men mest forunderlige er de sekunder, hvor mange - endda ofte ikke troende eller kvarttroende eller måske troende - sidder næsten åndeløst og betragter barnet få vand på hovedet og noget sker.

Dåben kan være fællesskabende på mange måder. Jeg tror for det første, den kan forene os i glæden over livets begyndelse. Den indfælder os i en fælles slægt af livets kommen og gåen. Og så kan den få mennesker i samme rum til at skælve stille over alt det, der truer os, så hjælpeløse som vi alle ankommer til verden. Barnet har fået livet, men er i samme øjeblik prisgivet. Prisgivelsen er vores fælles udgangspunkt og der, hvor dåben som ritual måske knytter stærkest an til vores liv i elementær forstand.

Den meget enkle dåbssalme "Her bærer vi dåbsbarnet frem" har fire vers med hver sit tema. I første vers er temaet et menneskes nybegyndelse. Et lille dåbsbarn bliver båret frem for

Gud. Det er vores eneste aktive indsats her: at bære den prægtige gave, vi har fået, frem. Herefter tager Gud helt og aldeles over. Så er det ham, der handler. Det barn, han først gav til verden, til forældrene og de mennesker, det skal vokse op iblandt, giver han nu sin sigende berøring og ved det lille, store mysterium bliver barnet, uafhængigt af tro og vilje og forstand, simpelthen hans.

I andet vers er temaet det genfødte barns nye vilkår. Barnet er blevet født igen, og verden er derfor ny og fuldstændig åben. Alt kan ske. Men uanset hvad der sker, vil barnet nu være under Guds himmel. Det er Gud, der holder det levende hver dag ved at banke dets hjerte, det er Gud, der giver det lysende livsbeskeder morgen efter morgen, og det er Gud, der hver eneste aften giver barnet muligheden for (også i overført forstand) at slippe livtaget og dagens kampe, og blive stille og lille: giver det lov til at hvile i drømme, når det er træt.

I tredje vers er temaet dåben som Guds modlys. Modlyset er det lys, der skinner så klart bag ved vores menneskelige verden, at vi kan blive blændede. Vi kan ikke se hinanden i direkte modlys, vi kan ikke tage tydelige billeder af hinanden i modlys, og det er netop det smukke ved det. Det strømmer til verden, og verden er ikke er den samme. Modlyset er ikke et lys, vi selv kan tænde og gå med i hånden. Det kan ikke brænde ud i hænderne på os. Det kommer altid udefra, og vi

bliver mindet om, at der bag hver mørk silhuet af et andet menneske findes et varmt og strålende mere. Og så stråler modlyset også samtidig imod ting i os selv og verden, der truer os: Det stråler imod vores egen begrænsede sandhed og mod de sygdomme, ulykker, miskendelser og modgange, der møder os: Selv i dødstimen stråler modlyset.

I fjerde vers er temaet det under, at vi alle bliver taget imod, som vi er: Både barnet og alle de syngende, som er vidner til dagens konkrete dåb. Også for voksne er der stadig en tryk, større favn og nye begyndelser. Det bliver vi helt intuitivt mindet om gennem dåbshandlingen. Det spæde barns totale prisgivelse og modtagelse kan få os til at huske og måske føle vores egen prisgivelse og modtagelse. At vi for det guddommelige blik alle er børn, uanset hvordan eller hvor meget eller hvor lidt eller hvornår, vi selv kan leve op til vores egne forventninger om, hvordan vi bør opføre os, behage eller simpelthen tro på Gud. ■

Iben Krogsdal er forfatter og salmedigter. Oprindeligt uddannet på Det Jyske Kunstakademi, siden ph.d. i religionsvidenskab. Har udgivet en række skønlitterære bøger og tre salmesamlinger: "Vi som er søgende" (2010), "Fuldmagt" (2013) og "Vild Opstandelse" (2015).

Her bærer vi dåbsbarnet frem

Vi løfter det op fra det uvisses land
du tager imod det og rører det blidt
din gudshånd kan nå det igennem lidt vand
du gav det til verden og nu blev det dit

Og verden er åben og ny.
Og barnet skal vokse men du følger med
du banker dets hjerte, du holder det tæt
du giver det lysende morgenbesked
du hvisker med drømme når barnet er træt

Du tænder dit modlys i dag.
Det stråler for barnet, det stråler for os
det stråler i stille, det stråler i træk
det stråler af lykke, det stråler på trods
det stråler i timen, hvor nogen går væk

Din dåb er et under der sker.
Og ligesom barnet vi frembærer her
et barn som er elsket før det kan forstå
skal mennesker komme til dig som de er
for alle er vi dine elskede små

Salmen er første gang trykt i salmesamlingen
"Vi som er søgende", Unitas, 2010, med melodi
af Erik Sommer. Den er i 2015 blevet lettere omskrevet
og har fået en alternativ melodi af Thomas Reil.
Noder til den nye melodi kan downloades på
www.kirkefondet.dk

Karen J. Klint

MF, kirkeordfører for Socialdemokraterne og formand for Kirkeudvalget

Ingen dåb – ingen folkekirke

Jeg er overbevist om, at dåb i Den Danske Folkekirke har stor betydning. Personligt og kulturelt. Og samfundsmæssigt. Jeg er overbevist om, at dåbstallet falder af mere end én årsag.

Først lidt personligt omkring min egen dåb. Det er 68 år siden, jeg blev døbt. Jeg tror ikke, der blev gjort meget fest ud af det dengang. Jeg var nr. 6 i rækken, så alt var prøvet før. Der var travlt på det lille husmandssted med ”gammeldags” landbrug, pasning af børn, en bedstefar og en aktiv nabohjælp til en ældre nabo næsten døgnet rundt. Velfærdsgoderne var ikke opfundet endnu, så det var hårdt slid. Men også tid til vedligehold af traditioner og værdier. Så børn blev døbt!

Jeg fik et Dagmarkors i dåbsgave. Mit bedste smykke til dags dato. Da det for næsten 30 år siden blev stjålet under et indbrud, kunne jeg slet ikke købe et erstatningskors. Det ville aldrig blive ægte nok, følte jeg. Kun dåbsgaven var ægte. Jeg var selv meget overrasket over den reaktion. Jeg har siden fået og selv købt andre smykker af et kors. Men aldrig et Dagmarkors. Den dåbsgave betød for meget til at kunne erstattes. Men egentligt lidt mærkeligt, at det var et tyveri, der var med til at sætte dåben i perspektiv for mig.

At være kristen

Lige nu har vi en regering, der mener, vi er et kristent land. Spørgsmålet er bare, i hvilket omfang befolkningen er kristen. For det er vel menneskerne, der kan være kristne og ikke et land. En meget stor andel af den danske befolkning er medlemmer af folkekirken. Flere bruger kirken, end mange

tror. Derfor er det godt, at der flere steder nu er kirketællinger. Tal på bordet giver gode fakta!

Men der er jo også andre kristne trossamfund her i landet. Mange nydanskere er kristne, men melder sig typisk ind andre steder end i folkekirken. Tallet herfor har jeg ikke, men de skal da tælles med i det kristne fællesskab. Jeg gætter på omkring 1 % af befolkningen. Andre trossamfund tæller vel op til omkring 7 %.

Tal og/eller adfærdsændring?

Når andre ser på folkekirkens statistik, er det altid ud fra en 100 % befolkning – og ikke fra de potentielle godt 90 %. Også her er tal vigtige.

Der er en kollektiv hukommelsesbrist på, at befolkningen i dag er væsentligt anderledes sammensat, end da jeg blev døbt. De ovenfor nævnte andre trossamfund talte ikke meget den gang. Procenttallet for dåb i folkekirken er derfor i sig selv faldende. Faldende børnetal i al almindelighed påvirker også. Disse forklaringer er bare ikke nok til at forklare, at dåbstallet falder, som det gør.

Der er også en synlig adfærdsændring hos forældrene. De er ikke selv ret kirkevante. De er måske selv i tvivl om kirkens indhold. Så tradition og værdier er ikke nok. I respekt for barnet vil de lade det være op til barnet selv senere at bestemme, om det vil døbes. Når et forældrepar fravælger at døbe deres baby, kan det let ”smitte” i

venskabskredsen. Når nogen bryder en tradition, må vi også hellere være moderne og gøre som dem, tænker flere. Sådan har det været i flere årtier.

Vi står faktisk med anden generation af forældre, hvor mange ikke selv er døbt. Derfor er de ikke selv medlemmer af folkekirken, og det bliver deres børn så heller ikke. De bliver i alt fald ikke døbt som små.

Navn før dåb

”Hvad skal barnet hedde”, spørges der ved dåben, hvor babyen typisk er nogle måneder gammelt. Egentligt et unødvendigt spørgsmål. For det har jo fået navn. Også på papiret. Mange har endda haft et udvalgt navn fra den dag, da far og mor så kønnet på scanningsbilledet. Så der er ingen nyhed eller overraskelse ved dåben, med mindre forældrene er lige så gode til at tie stille som de kongelige! Bare med disse forhold er det ret logisk, at dåbsprocenten falder.

Udfordrer det folkekirken?

Ja, for dåben er indgangen til folkekirken. Døbte er potentielle medlemmer – ”uden medlemmer ingen folkekirke”. Det er det samme som med ordsproget ”uden arme ingen kager”.

Folkekirken skal derfor bekymre sig meget over dåbstallet. Når fødselsrangerangene hvert år er mindre end antal af døde, og dåbstallet blandt nyfødte falder, så rammer det på et tidspunkt hårdt på antal voksne i kirken. Men

Foto: Charlotte Lydholm

"Dåben er en dannelsesrejse, ikke et overgreb. Den er en invitation til et fællesskab byggende på kristne værdier i en verden, hvor tolerance og frihedsbegreber ikke alle steder er i højsæde. Det forpligtiger så også kirken til at se indad. Til at finde nye svar på, hvordan den kan bidrage til denne dannelsesrejse", skriver Karen Klint.

spredt over hele landet, hvorfor det er bøvlet at samles på en søndag, dagen før en hård arbejdsuge år i gang. Er vi åbne nok for dåb uden for søndagshøjmessene?

Nogle kirker har gode erfaringer med lørdagsdåb. Skal flere kirker give det tilbud? Skal et barn kunne døbes ved de særlige familie- og spaghetti-gudstjenester, hvor alle forventer, at børn fylder det, børn nu gør? Skal kirken gå lidt mere systematisk til værks og især i sogne med lav medlemsprocent/dåbsprocent være opsendende med særlige tilbud til "ikke medlemmer"?

Dåb er ikke overgreb

Kirken skal gå i rette med debatten om, at dåb bør udsættes til børn selv tager stilling. Vi ville miste megen "dannelse", hvis al påvirkning med holdninger blev udsat, til de selv er store nok.

Børn skal opdrages til at være en del af fællesskaber, til at være kritiske og lære at danne egne meninger.

I den dannelsesrejse er dåben ikke et overgreb, den er en invitation til et fællesskab byggende på kristne værdier i en verden, hvor tolerance og frihedsbegreber ikke alle steder er i højsæde.

Det forpligtiger så også kirken til at se indad. Til at finde nye svar på, hvordan den kan bidrage til denne dannelsesrejse. ■

dåbstallet betyder altså noget for samfundet.

Selv om vi fortsat er et land med mange foreninger, er mange borgere foreningsløse, og folk står ikke i kø for at deltage i møder og mødes med hinanden i et fællesskab. Men i kirken og i de kirkelige organisationer møder man fællesskabet. Faldende dåbstal vil derfor lige så langsomt påvirke fællesskabet negativt.

Kan kirken selv gøre noget?

Ja, og det kan vi politikere også. Vi kan nemlig friske kirken op ved at give den nogle lovmæssige rammer og en struktur, hvor den får lettere ved at være vedkommende for børn, unge, voksne i alle aldre, der ikke lige selv fik kirken med ind med modermælken eller med Legoklodserne. Her siger jeg ikke, at kirken skal fravige det ståsted, vores folkekirke har som luthersk-evangelisk. Det holder såmænd endnu.

Men spørgsmålet er, om formidlingen holder. Bliver der talt og ageret i kirkerummet, så flere finder en glæde ved at deltage? Tager vi godt nok imod en ny kirkegænger, eller henvises pågældende i stilhed til bagerste bænk? Skal kirken matche befolkningens holdning i velfærdssamfundet, hvor de frit kan (for)bruge af tilbud efter behov og lyst, er det ikke nok med babysalmesang, familie- og spaghetti-gudstjenester, minikonfirmander, alternativ konfirmandundervisning – og bryllupper i det fri. Så forventer mange nok også noget mere frihed omkring dåben?

Jeg har ikke svar på, hvad der vil virke bedst. Men skal man vente både 4 og 7 søndage på at få sit barn døbt, fordi den enkelte kirke har loft over antal dåb på en søndag, kan jeg godt frygte, at nogen så tænker, de kan springe over. Barnet kan selv bestemme senere i livet. Eller familien er

Eberhard Harbsmeier

tidl. rektor for Teologisk Pædagogisk Center i Løgumkloster

Hvorfor dåb?

For en del år siden prøvede vi at lave en ny katekismus i Løgumkloster. Det blev til et fint resultat af en "moderne" katekismus 2000. Dog måske kan man indvende mest for de mere intellektuelle, men det er også en vigtig målgruppe.

Undervejs forsøgte jeg mig med en mere enfoldig og enkel nyformulering af, hvad dåben er, så at sige Luthers katekismus på en ny måde. Den kom ikke med dengang, men her er den, i al sin enkelthed:

Hvad er dåb?

Som fødslen er begyndelsen af menneskelivet, er dåben indgangen til kristenlivet. Den er det tegn og den handling, kristenlivet går ud fra og altid vender tilbage til. Dåbens tegn består af en ydre handling, nemlig overøsning med vand og ledsagende ord: Ordet om at Kristus har befalet at døbe og at holde hans befalinger, løftet om at Gud vil modtage de døbte som sine børn, den apostoliske trosbekendelse som udtryk for den tro, vi bliver døbt til, en forbøn for den døbte.

Hvad betyder dåben?

Dåbens tegn er vandet, og ved vand tænkes der først og fremmest på det vand, man kan drukne i, dernæst på det vand, der kan rense. Dåben er både renselse og fornyelse: Der er noget, der bliver rensset ud, druknet, menneskets syndighed og selvskhed, det onde i os, og mennesket får gennem dette dåbens bad et nyt tilhørsforhold til Gud. I den trosbekendelse, der siges

ved dåben, fortælles om Guds historie med mennesket, om Jesu liv, død og opstandelse. Livsfællesskab med Kristus betyder at forstå og leve sit liv i lyset af Jesu liv, død og opstandelse.

Hvordan virker dåben?

Der er intet, der kan sætte dåbens tilsagn og løfte ud af kraft. Derfor bliver man kun døbt een gang, og selvom man skifter til eller kommer fra et andet trossamfund, bliver man ikke døbt igen. Men dåben virker ikke automatisk, men til tro. Tro og dåb hører sammen, og dåben gør ikke troen overflødig. Men også dåb og oplæring hører sammen: Kun hvis de døbte får noget at vide om dåben, kan den få betydning for dem. Derfor hører det at døbe og det at lære uløselig sammen.

Hvorfor døbe børn?

Uanset om man er døbt som voksen eller som barn, har dåben noget med barnlighed at gøre: At være som barn, at blive som barn. Når Jesus taler om det at blive som barn, tænkes der ikke på barnets uskyldighed og umiddelbarhed. Ved barnlighed forstås derimod det at være afhængig, at være udleveret til livet. Stærkest finder denne udleverethed til livet og til Gud sit udtryk i Fadervor under dåbshandlingen: At bede denne bøn er at være som et barn: Tillidsfuld at være i Guds hånd. Dåb og tro hører sammen, men vi kan ikke vide, hvornår et menneske er i stand til at tro, eller hvilken tro vi kan anerkende som ægte tro. Men når vi opfatter dåben som Guds tilsagn,

Foto: Niels Thure Krarup

der altid går forud for troen, kan vi også døbe små børn.

Barnedåben er ikke længere en selvfølgelighed

Det må være basis. Når vi samtaler om dåb, så taler vi jo ikke om dåbsprocenter og medlemskab og kirkeskat og den slags, det står der jo heller ikke noget om i dåbsritualet. Vi taler om Gud – og om børnene, både de store og de små, for i dag er barnedåben jo ikke længere en selvfølgelighed. Det er meget ofte en bevidst beslutning, en overvejelse – og det anser jeg sådan set som et fremskridt.

Som præst har jeg da oplevet, at forældre kom til mig og var i tvivl, om

de skulle lade deres barn døbe. Det er sådan set noget positivt, at man ikke længere gør det automatisk som en slags navngivningsceremoni, men tænker over det. Det skal vi ikke beklage – selvom det måske kommer til at gå ud over ”dåbsprocenten”, som mange er så optaget af. Den interesserer mig ikke, og jeg kan slet ikke følge dem, der næsten for enhver pris vil hæve eller bevare den. Jeg interesserer mig for barnet, og hvad der er godt for det, og for Guds mening med det. At ville overtale forældre til at lade deres børn døbe for enhver pris, anser jeg for en slags ringeagt for dåben, og jeg tror endda, at mange mennesker ville

barnet, og vi er glade, men vi vil også give noget videre til vore børn, en forpligtigelse, holdninger. Også det er dåben udtryk for. Den er i Bibelen ikke kun en gave, men også en stor forpligtigelse, et stort krav til mennesker. Så sandt som kærlighed ikke kun er en gave, men også en fordring. Denne side af dåben bliver måske ofte lidt underbetonet i vor tids forkyndelse i forbindelse med dåben, som om kærlighed var det, ikke at kræve noget af et andet menneske. Men det er jo ikke kærlighed, men ligegyldighed.

Derfor er dåben både en stor gave, at lægge barnets skæbne i Guds hånd, men også en stor forpligtigelse, at leve

om Guds kærlighed, og så også kræve noget af dem, sådan som Gud gør, ikke at leve for sig selv, men i kærlighed til Gud og sin næste.

Vi skal ikke nedvurdere dåben, som om den var et uforpligtende tilbud. Dåb har også med etik at gøre, som det allerede står i dåbs- og missionsbefalingen: ”... og idet I lærer dem at holde alt det jeg har befalet jer” (Mattæus 28,20). Dermed mente Jesus jo ikke, at vi skulle lære katekismus udenad, men at vi skulle leve vort liv i kærlighed til Gud og mennesker.

To dåbssyn

I vores tradition er der i virkeligheden

Hvis jeg på en meget enkel måde skulle sige til forældre, hvorfor de skal døbe deres barn, ville jeg sige det meget enkelt: I vil det bedste jeres barn, det er meget prisværdigt. Men hvordan gør man det? Ved at give dem al den kærlighed, man kan, og dermed også bede om Guds kærlighed, og så også kræve noget af dem, sådan som Gud gør, ikke at leve for sig selv, men i kærlighed til Gud og sin næste.

miste respekt for præster, der ”agiterer” for barnedåben på den måde.

Dåben er også en stor forpligtigelse

Forældre vil det bedste for deres barn, samtidig står det ikke i deres magt at sikre det bedste for deres barn. Og de føler barnet som en stor og ufortjent gave. Alene det er en grund til dåb. Men ikke alene, for så vil dåben jo kun være en slags velsignelsehandling, hvor man takker for den store gave, som et barn er, og beder Gud om at tage sig af det barn. Denne skabelsteologiske begrundelse af dåben er ikke nok.

For nok ønsker vi det bedste for

sit liv efter Guds bud og bekæmpe det ondes magt i os og omkring os.

I Danmark kommer det smukt til udtryk ved, at vi har bevaret forsagelsen. Det er jo en slags dåbsløfte på barnets vegne at bekæmpe ondskaben i os og omkring os, og i tilspørgslen, at sige ja, at være forpligtet på livet.

Hvorfor skal forældre få deres barn døbt?

Hvis jeg på en meget enkel måde skulle sige til forældre, hvorfor de skal døbe deres barn, ville jeg sige det meget enkelt: I vil det bedste jeres barn, det er meget prisværdigt. Men hvordan gør man det? Ved at give dem al den kærlighed, man kan, og dermed også bede

to dåbssyn, der brydes, Luthers og Grundtvigs. De er på mange måder meget forskellige: Hvor Luther lægger vægt på selve dåbshandlingen, at den gamle Adam i os bliver druknet og det nye menneske hævet op af dåben, sådan som vi skal dø og opstå sammen med Kristus, er det for Grundtvig trosbekendelsen og Kristusfællesskab, der er centrum for dåben, der er tilspørgslen og forbøn, der er centrum. Men begge var de dog enige om, at dåben er både gave og forpligtigelse, og de var også enige om, at begge dele var vigtige for det sårbare og anfægtede menneske. Det var ikke ”dåbsprocenten”, men dåbens indhold, der lå dem på sinde. ■

Niels Henrik Gregersen

professor i Systematisk Teologi på Københavns Universitet

Du er, hvad du er forbundet med: Dåben er tosidet

Karen Marie Leth-Nissen og Astrid Krabbe Trolle har i en nyere undersøgelse vist, at mange danske forældre mener, at man ikke skal lade sine børn døbe, fordi børnene skal "vælge selv". Uanset deres fornemmelse for tro eller mangel på samme, angiver mere end halvdelen af de forældre, der valgte dåben fra, dette som deres hovedbegrundelse.

Lad det være sagt med det samme: Der kan være gode grunde til ikke at lade sine børn døbe. Hvis forældre har en anden tro eller ikke ønsker at opdrage deres børn inden for en kristen horisont, skal de ikke døbe deres børn.

"Vælg selv"-argumentet holder ikke

Men der er meget, vi ikke selv vælger. Børn bestemmer ikke selv, om de skal have ble på eller ej, og hvornår det er spisetid og sengetid. Det ville være forældresvigt. Børn bestemmer heller ikke, om familien holder jul eller ikke. Eller om de skal i vuggestue og børnehave eller ej. Det bestemmer forældrene. De fleste børn vil vistnok helst blive hjemme.

Selvfølge er der altid noget at forhandle om i forholdet mellem forældre og børn. Men livet i en familie er ikke en vælg-selv ting, hverken for voksne eller børn. Man modtager gaver uden at bede om det selv og bestemmer ikke selv, hvilke gaver man får. Også livet er en gave, man ikke har bedt om.

Dåben som en tosidet pagt

Det er altid forældrene, der vælger at gøre noget eller ikke gøre noget for

deres børn. Sådan er det også med barkedåben. Grundtvig talte om dåben som en tosidet pagt. Gud spørger, og mennesket svarer. Gud tilbyder evangeliet, og mennesket siger ja eller nej.

At døbe sit barn betyder derfor at forbinde sit barn med Kristus – og dermed med lysets og kærlighedens liv, helt ind i Guds evighed.

For Grundtvig kommer dette til udtryk i dåbens første spørgsmål: "Forsager du djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen". Det er det naturlige (dvs. før-kristne) menneske, der skal sige nej til at forbinde sig med mørket, løggen og ondskaben. Dette fundamentale nej er forudsætningen for at kunne sige ja til Gud i dåben – og dermed blive forbundet med lyset, sandheden og kærligheden. Det er dette nej og ja, som gudmoderen eller gudfaderen siger på barnets vegne.

Taknemmelighed, tillid og forbundethed

At lade sit barn døbe er at sige skaberen tak for, at barnet er kommet til verden. Barnet er en gave, altid en overraskelse. I dåben overlader forældrene deres barn til Gud. Barnet er Guds barn, som forældrene kun har til låns. Dåben sker i tillid til, at Gud Fader, Søn og Helligånd vil følge barnet "helt til verdens ende" – hvad forældrene aldrig kan. At døbe sit barn betyder derfor at forbinde sit

barn med Kristus – og dermed med lysets og kærlighedens liv, helt ind i Guds evighed.

Den, der er forbundet med noget større end sig selv, er ikke længere bare et ensomt individ. Man er valgt

af Gud, før man selv vælger. Guds store og uforbeholdne "ja" lyder før menneskets tøvende og flamlende ja. Men dåben er aldrig uden menneskets ja og amen. For hvad et menneske bliver, viser sig først hen ad vejen. Også her er det afgørende, hvad

et menneske forbinder sig med: Dødens intethed eller Guds evighed.

Sådan er det at være menneske: Du er, hvad du er forbundet med! ■

Helene Ferslev

sognepræst i Sydhavn Sogn i København

Samtaler for gravide i Sydhavn Sogn

Folkekirken er allerede med i de store overgange i livet, når vi taler om dåb, vielse, konfirmation og begravelser m.m. Men hvorfor er vi ikke med helt fra livet tager sin begyndelse?

Med kirkerummet har vi de bedste rammer om et fortroligt rum, hvor man kan tage alle de eksistentielle og åndelige spørgsmål, der melder sig, op, når man står i overgangen til at blive forældre. Vi burde være med til at sætte ord på det kærlighedsbånd, der skal knyttes mellem forælder og barn og på alle de andre spørgsmål og tanker, der melder sig, når man venter et barn.

Tanken er at skabe et fortroligt rum

Den gode tilknytning mellem mor og

barn var anstødssten til gravidsamtalerne, som startede for lidt over et år siden i Sydhavn Sogn. Samtaleforløbet er tilrettelagt i samarbejde med forskningschef Henrik Norholt, der forsker i småbørnspsykologi og familiedannelse. Kimen til samtalerne blev sået ved et foredrag, Henrik holdt om prænatal tilknytning. Her fremlagde han, at mere end 40 % af den voksne danske befolkning har en dårlig tilknytning til deres forældre. Tilsvarende viser forskning, at man under graviditeten er meget åben over for at reflektere over sin egen opvækst, over nuværende relationer og over det kommende liv med barnet.

Tanken med gravidsamtalerne er derfor at skabe et fortroligt rum, hvor det er muligt at foretage denne refleksion. Herved sættes der også fokus på vigtigheden af, at man forsøger at blive afklaret i sin nye rolle som forælder og knytte sig til barnet allerede under graviditeten.

Fordomsfrie gruppesamtaler

Samtalerne foregår i kirkerummet, hvor der er højt til loftet, så der er plads til store såvel som små spørgsmål. Det er åbne og fordomsfrie gruppesamtaler, hvor der er fokus på relationen til det lille nye barn. Hver samtale starter med at tænde et lys for de ufødte børn. Så ligger de gravide i stilhed og mærker efter, hvad der sker i maven, og herefter går samtalen i gang. Hver gang med udgangspunkt i ét af

følgende 6 temaer: Graviditeten, Det ufødte barn, Dig som mor, En ny familie, Fødslen og Livet med et lille barn.

Manglende indsigt i fællesskabet

Når man tror, handler det i bund og grund om at turde knytte sig til noget, man ikke kan se eller røre ved. Den bevægelse er man også i gang med, når man er gravid. Det er abstrakt at tænke på, at der ligger et lille ufødt menneske i maven, og selvom man mærker, at det lille barn vokser i en, så kan det være en udfordring at turde skabe en relation til barnet allerede under graviditeten.

Måske er det samme problematik, som folk står i, når det handler om medlemskab til folkekirken. Føler de en god tilknytning til deres sognekirke? Og har de indsigt i, hvad det er for et fællesskab, de melder deres barn ind i med dåben?

Som forælder skal man træffe mange valg på sit lille barns vegne, og det er afgørende at vide, hvad de valg, man træffer, indebærer. Det er også gældende for medlemskab i folkekirken, og jeg tror, at mange forældre træffer beslutningen om, at barnet selv skal vælge, når det bliver stort nok, fordi de ikke har indsigt i det fællesskab, barnet bliver en del af med dåben.

Samtaler for gravide er et tiltag, der skal skabe en bedre tilknytning mellem forælder og barn og mellem forælder og folkekirken. Deltagerne får en fortrolighed med kirkerummet og med præsten som samtalepartner. Dermed får de også en fortrolighed med det fællesskab, de melder deres lille barn ind i, når det bliver døbt. ■

Samtaler for gravide er et tiltag, der skal skabe en bedre tilknytning mellem forælder og barn og mellem forælder og folkekirken. Deltagerne får en fortrolighed med kirkerummet og med præsten som samtalepartner. Dermed får de også en fortrolighed med det fællesskab, de melder deres lille barn ind i, når det bliver døbt.

Foto: Petra Theibel Jacobsen, Kristeligt Dagblad.

Sabine Kleinbeck

kommunikationschef i Vesterbro Sogn

Medlemspleje for nybagte forældre

Når to bliver tre. Når to bliver en. Når der sker store, eksistencielle forandringer i vores liv, har vi tidligere selvfølgelig søgt kirken for at få italesat begivenheden. Men det er ikke længere så selvfølgelig. Og slet ikke i forbindelse med en familieførelse i større bymiljøer.

Projekt "Medlemspleje"

At give medlemmer af folkekirken en god service omkring fødsel og familieførelse var et af formålene bag et forsøg, der blev etableret i Vor Frue – Vesterbro Provsti i perioden 2012–2014: Projekt medlemspleje. Medlemsplejen bestod i at bringe en fødselsattest til døren samt en hilsen fra kirken til de husstande, hvor den ene eller begge forældre er medlemmer af folkekirken. Med denne service lettede man de nybagte forældre for et besøg på kordegnekantoret. Og præsten, der aflagde besøget, kunne få mulighed for en kort samtale med forældrene. Kordegnekantoret udfærdigede materialet, der bl.a. også orienterede den enkelte præst om evt. søskende – og om deres medlemskab samt adresse og telefonnummer (for evt. kontakt forud for besøget).

Forud for iværksættelsen blev der afviklet en række kurser med provstiets præster og et konsulentfirma, der har specialiseret sig i at opøve god

kommunikation. De trænede bl.a. præsterne i at håndtere de mest betydelige indvendinger imod fx barnedåb.

Baggrunden for forsøget er en lav dåbsprocent i City og i brokvartererne, samt at kirken bør gennemtænke sin praksis – eller den røde tråd – i kontakten med mennesker omkring de store livsbegivenheder, herunder fødsel og evt. dåb. Endvidere at kirken en gang imellem bør bevæge sig ud af sit eget rum for at møde mennesker i deres egne rum og derved skabe en kontakt med mennesker, der måske har nogle utidssvarende billeder af kirken.

Koncept "Ønskebørn"

Det var ikke alle præster, der bragte fødselsattester ud på Vesterbro. Projektet gav nemlig anledning til skepsis i forhold til at "mase sig ind" på en nybagt børnefamilie på et tidspunkt, hvor meget kan synes kaotisk. Og, at det ikke nødvendigvis ville blive det bedste billede af præsten, nybagte forældre ville møde i dørbåningen, når attestudbringning skal presses ind mellem mange andre gøremål i en travl hverdag. Vesterbro Sogn har heldigvis en volumen, der muliggør, at de præster, der kunne se sig selv i kontakt med folkekirkemedlemmerne i dørbåningen, var med i uddelingen, mens de, der hellere ville arbejde

igennem kirkens rum, kunne gøre det. Derfor udviklede en gruppe af præster et koncept "Ønskebørn", hvor vordende og nybagte forældre blev inviteret til en aften for at tale med hinanden om forælderrollen og de værdier, der er forbundet hermed. For med et barns ankomst til verden skabes der nye relationer, også mellem de to mennesker, der nu er blevet mor og far. Derfor en aften, hvor deltagerne sammen med andre forældre (eller forældre in spe), fik mulighed for at tale sammen om håb, drømme, besværligheder, glæder, bekymringer, udfordringer og forventninger til det at have barn. I aftnerne indgik også et lille oplæg om børn og identitet ved en trivselseksperter samt fællesspisning. Aftnerne gav endvidere lidt praktisk info vedr. fødselsattester, navngivning, muligheden for lån af lokaler til dåbsfest mv. Disse aftner blev afholdt kvartalsvist.

Hvordan gik det så?

Efteråret 2012 var projekt medlemspleje og ønskebørn et fast punkt på Vesterbro Konventernes dagsorden. Der blev fortalt – ofte underholdende – om de første besøg. Og det afslørede, at samtalerne ofte handlede om meget praktiske ting som f.eks. navngivning og regler. Alle de deltagende præster havde overvejende positive

Foto: Vesterbro sogn

At give medlemmer af folkekirken en god service omkring fødsel og familieførelse var et af formålene bag et forsøget Projekt medlemspleje, der blev etableret i Vor Frue – Vesterbro Provsti i perioden 2012-2014.

erfaringer. En enkelt præst havde en noget frustreret oplevelse ved døren med et barn, der græd, og lidt stressede forældre. Hendes beskrivelse af forældrene fik en anden præst til at afrunde fortællingen – at samme barn var blevet døbt af hende. Det var med andre ord vigtigt i fællesskab at evaluere disse første erfaringer, fordi de bl.a. giver sammenhængende historier og inspirerer til det fortsatte arbejde.

Et nyt initiativ søsættes sjældent uden skepsis og et væld af kommentarer. Og det er godt sådan. Opgaven med at udbringe fødselsattester afstedkom nemlig en refleksion vedrørende vores praksis omkring de store livsovergange – her fødslen. Og den afstedkom den meget nødvendige overvejelse over, hvad mennesker får for deres medlemskab af folkekirken. En samtale vi først er begyndt på, og som forhåbentlig kan få større vægt de kommende år.

Fra januar 2015 fortsættes projektet med en ny besøgsrunde hos nybagte forældre i provstiet. Denne gang med en gave – salmer indspillet af Chris Minh Doky ■

Henrik Oest

sognepræst i Helligåndskirken i Århus

Kontakten til nybagte forældre – en udfordring

Det var hyggeligt førhen, når nybagte fædre kom forbi kirken med den gule fødselsanmeldelse. Man fik lejlighed til at ønske tillykke. Fremvise kirken og sige, at hvis der blev tale om dåb, så skulle vi nok gøre vores til, at det blev en god dag. En uvurderlig første kontakt til den stolte far, som måske aldrig havde set kirken og ikke truffet præsten. Sådan var det i de gode gamle dage.

Nu er kontakten til de nybagte forældre ikke helt så ligetil. Fødselsanmeldelsen sendes digitalt fra jordemoderen på fødegangen, og siden 2013 har det været muligt at klare navngivning på nettet via borger.dk. Det er derved i dag sådan, at kontakt mellem kirke og forældre oftest kun sker, når forældrene har besluttet sig for barnedåb. Og når det i dag er et klart faktum, at dåbsprocenten er for nedadgående, så kaldes der på en form for handling. Kontakten og muligheden for at tale om barnedåbens betydning med de nybagte forældre skal etableres på en anden måde.

I Helligåndskirken i Aarhus Vest har vi besluttet os for at gå ud med en fødselsattest til det nyfødte barns forældre. Når fødslen via jordemoderens anmeldelse er registreret, undersøger vi, om forældrene er medlemmer af folkekirken, og er mindst den ene af forældrene det,

mener vi godt, at vi kan tillade os at henvende os personligt med fødselsattesten sammen med nogle forskellige hilsener fra kirken. Det er vores klare oplevelse, at forældrene bliver meget glade for vores lille hilsen og et tillykke. Selvom det kan virke grænseoverskridende og missionerende at ringe på hos ukendte, så er det en følelse, vi som præster har. Det er ikke noget, som føles forkert for de nybagte forældre, tværtimod. Forældrene udtrykker glæde over henvendelsen, og den første lille forhindring for at vælge at kontakte kirken er brudt, når man har hilst på præsten.

Betyder det noget for antallet af barnedåb? Det ved vi ikke. Det er vores erfaring, at det gør en forskel, også specielt i et storby sogn, hvor der er en stor til- og fraflytningsprocent og ikke den store viden om, hvilken kirke der er ens sognekirke. Om vi får flere barnedåb og 'knækker kurven' kan vi ikke måle, men det er et tiltag, der giver en rigtig god kontakt, og det betyder meget. Vi bør som kirke ikke blot beklage, at de gode gamle dage med fødselsanmeldelser ikke er mere, men tage det som en opfordring til, at vi også som folkekirke kan være udadvendt og opsøgende, kort sagt tage forpligtelsen på mission alvorligt. ■

Kirsten Jørgensen
provst i Frederiksberg Provsti

At dele dåben

Dåbsfest i Godthaabskirken på Frederiksberg

”For mange familier er der efter dåben i kirken en tradition for at holde fest med familie og venner. Men måske har du lyst til at gøre det på en ny og utraditionel måde. Måske er der ikke rigtig plads til en fest i din lejlighed. Måske synes du, at tiden lige nu skal bruges til andet end at bage lagkager og gøre forårsrent, før gæsterne kommer. Måske har du lyst til at udvide festen og holde den sammen med andre dåbsfamilier. I Godthaabskirken indbyder vi til dåbsfest for seks familier. Vi holder en traditionel dåbsgudstjeneste i kirken omkring døbefonten, og bagefter fejrer vi dagen sammen i kirkens lokaler. Her vil der være noget at spise. Der vil være leg og underholdning og frem for alt tid til at være sammen, hygge sig og snakke. Hver familie kan invitere 12 gæster, så vi kan blive til en fest for 70 mennesker. En dåbsfest er en chance for at dele en stor og glædelig dag med andre.” Sådan skrev vi i en flyer til beboerne i Godthaabs sogn om det i folkekirken nye fænomen: Dåbsfest i kirken.

Idé fra Tyskland

Ideen kommer fra den evangeliske kirke i Tyskland (EKD). Her gennemfører man dåbsfestivaler, hvor mange børn – helt op til 50 – bliver døbt ved samme lejlighed, og hvor kirken både inviterer til og arrangerer dåbsfesten. I Tyskland foregår det ofte udendørs, og børnene bliver døbt i vandløb, søer eller i interimistiske døbefonte.

EKD har udført kirkesociologiske undersøgelser som baggrund for deres initiativ. Disse viser, at alene-for-

ældre sjældent lader deres børn døbe, om end de både er medlemmer af kirken og meget positive over for kirken og dåben som sådan. Når de alligevel vælger dåben fra, angiver de to årsager: prestige og økonomi. Med prestige menes, at en alenemor eller far oplever det som ubehageligt ikke at kunne fremvise en ”rigtig familie” og ikke ønsker at ”stå så alene foran menigheden”.

Praktisk håndsrækning fra kirken

Det er muligt, at der er helt andre årsager til, at danske forældre undlader at lade deres børn døbe. Der kan være principielle årsager som fx ønsket om, at barnet skal vælge selv. Ifølge cand.theol. og ph.d. studerende Karen Marie Leth-Nissen, der forsker på området, er dette den primære grund til fravalget. Men det kunne være interessant at undersøge, om der også kunne være tale om mere praktiske begrundelser: økonomi, pladmangel i hjemmet, alm. træthed i forhold til at få familien til at fungere og samtidig overkomme at arrangere selskabelighed, eller andet. En dåbsfest er altså en praktisk håndsrækning og tilskyndelse til at beslutte sig for dåb.

Teologisk set giver det god mening, at det er kirken, der inviterer og arrangerer dåbsfesten. På den måde er vi med til at understrege, at barnet er en del af et større fællesskab, en større ”familie” end den biologiske familie. Det er faktisk ret uheldigt, hvis der i befolkningen er en opfattelse af, at kirken er mest for den typiske ker-

nefamilie – far, mor og børn – og ikke rigtigt kan rumme alle de mange andre familieformer, der findes i dag.

Første dåbsfest i november

I Godthaabskirken finder den første dåbsfest sted den 15. november. I skrivende stund har vi to familier med til sammen tre børn tilmeldt. Vi gennemfører festen, selvom vi ikke får flere tilmeldinger. Sådan et nyt og ukendt initiativ skal have lidt tid til at sprede sig og måske er mund til øre den bedste metode. Ideen være hermed videregivet. ■

Annette Molin Brautsch

sognepræst i Flintholm Kirke på Frederiksberg

Præster på Baby- og Småbørnsmesse

Emil, Sofia, William og Alba – Folk får hurtigt øje på de to søjler med drenge- og pigenavne, når de passerer folkekirkens stand, og de fleste stopper op og får en snak med én af præsterne. Siden 2012 har folkekirken været repræsenteret på Baby- og Småbørnsmessen i Øksnehallen på Vesterbro. Messen trækker folk fra hele landet og særligt Sjælland, da det er den eneste messe af denne slags i Danmark. Messen kører både forår og efterår og tiltrækker par, der venter sig, og børnefamilier med børn i alderen 0-6 år. Imellem barnevogne, baby-

mos, legetøj og bleskift står folkekirken i helt naturlig forlængelse af det, som der overvejes, når en lille ny kommer til verden. Skal barnet døbes? Har mødregruppen talt om babysalmesang? Kender forældrene til folkekirkens mange muligheder for børnefamilier?

Vi oplever en fantastisk positiv imødekommenhed, når folk møder os ”uden for kirken”. De kommende forældre synes, det er skønt, at kirken er rykket ud og viser, at vi er til stede der, hvor de prioriterer at være. Mødet giver med det samme en umiddelbar

Annette Molin Brautsch har siden 2012 været projektleder sammen med præsterne Pia Mi Ran Poulsen, Vanløse og Charlotte Cappi Grunnet, Sankt Thomas på Frederiksberg, for folkekirkens tilstedeværelse på Baby & Småbørnsmessen i København samt Bryllupsmesserne i København, Ålborg og Århus. I Ålborg og Århus har lokale præster overtaget ansvaret for Bryllupsmesserne.

åbenhed og fortællelyst fra deres side, og vi kommer rundt om mange forskellige emner. Messestandens udseende er tidsløst og samtidig iøjnefaldende. På bagvæggen ses silhuetter af de danske domkirker. I fronten står en lyserød og en lyseblå navnesøjle, som giver anledning til en samtale om, hvad barnet skal hedde – og pludselig er vi i færd med at tale om babysalmesang, spaghettigudstjenester og overvejelser om dåb.

Udgangspunktet for deltagelsen på messen er, at kirken skal være der, hvor folk er, og med det faldende dåbstal ser vi en enorm styrke i at rykke ud og være synlige. De samtaler, der finder sted er meget meningsfulde, og de besøgende giver udtryk for, hvor rart det er for dem at møde en nærværende kirke. Der er en tegnekonkurrence for børn med boggaver fra RPC og Bibelselskabet, og mens børnene tegner, taler vi med forældrene om deres forhold til kirke og tro. Vi er ikke i tvivl om, at kirkens tilstedeværelse her er med til at rykke ved opfattelsen af kirken og dåben som en vigtig ting at give barnet. Folkekirken får uformelt lagt sit ”visitkort” til videre bearbejdelse hos de mange besøgende. ■

Siden 2012 har folkekirken været repræsenteret på Baby- og Småbørnsmessen i Øksnehallen på Vesterbro. Folk får hurtigt øje på de to søjler med drenge- og pigenavne, når de passerer folkekirkens stand, og de fleste stopper op og får en snak med én af præsterne.

Jørgen Demant
sognepræst i Kgs. Lyngby

Dåbssamtale i kirken

De kommer gående op ad bakken til kirken kl. 16.30. Først kommer et par med lift, snart følger flere par efter. De går ind i kirken og ser sig om. Præsten er ikke kommet. De går rundt og kigger. Oplever rummet. Snart kommer præsten, bevidst lidt for sent, så dåbsforældrene kan være alene i rummet. Så samles de ved lysgloben, hvor et lys tændes og en bøn bedes. Senere går de op til døbefonten, hvor samtalen om dåben om lørdagen/søndagen finder sted. Efter en times tid samles man i sakristiet/dåbsværelset, hvor man slutter af med at få et glas vin. Og snart er dåbsforældrene på vej ned ad kirkebakken, hjemad.

Helligstedet

Stedet er vigtigt for dåbsforældrene. Selvom den kristne kirke lever af bog og ånd, så lever vi også på et sted og med krop. Den kristne lægger ikke primitivitet bag sig. Dåbsforældre vil have ånden stedfæstet. Jeg har i tre år guidet mange mennesker i vores renoverede kirke. Det slår ikke fejl, at nogen kommer op til mig efter turen og bemærker: "Præst, jeg blev døbt her i denne døbefont". Vores religiøsitet lever af erindringsspor. Af steder. Af ting. Kort sagt af helligheden bundet til det materielle fænomen. Den skriftkloge (især præsten) kan leve med ånden og ordet, den primitive må have noget mere: stedet, rummet, magien, fortællingen. Derfor lader jeg dåbsforældrene fornemme kirkerummet i aftenbelysningen for dem selv. Mærke rummets stemning. Sans lyset. Se korset. Som protestantisk præst skal man ikke løbe fra, at man er den skriftkloge, men det betyder jo ikke, at man ikke kan give plads for sin egen og andres følelse af

rummets hellighed. Ikke mindst i forbindelse med de kirkelige handlinger, hvor kroppens historie logges på åndens historie og omvendt.

Som en del af dåbssamtalen er jeg derfor begyndt at fortælle kirkens historie. Den primitive har sans for slægtens, historiens, traditionens betydning. Det er den, han logger sig på ved dåbssamtalen: Det er en tradition i familien! Jeg fortæller om rummet, om kalkmalerierne, om døbefonten, om den brølende løve, der jagter mennesket (1. Pet. 5)

Berøring

Inden samtalen går i gang tager jeg dåbsforældrene med børnene med ned omkring lysgloben. Her tænder vi et lys. Fortæller om Kristus-lyset i verden og beder denne bøn for forældre og barn:

Gud, hold dine hænder omkring vores hænder når vi skal bære de små. Vores nyfødte er unger. Som hundehvalpe og kattekillinger. De kan ingenting, det er nødvendigt at vi passer på dem. Når et nyfødt barn bliver lagt i vores hænder, mærker vi hvor sårbart liv er. Vi lærer at omhed er nødvendigt for at det spæde liv ikke skal pustes ud. Vi skærmer barnet så godt vi kan, og vi mærker samtidig hvor lidt vores store hænder kan magte. Hjælp os. Du lod Jesus være barn iblandt os, sårbar som vores små. Tak fordi han ikke greb efter magt men bliver ved med at kalde omhed frem hos os. Lære os at hjælpe dig med at skærme de små i verden.

(Fra "Himlen i mine fodsåler", Aros 2011, s. 105)

Ved denne 'station' i samtalen er det ikke helligheden, vi markerer, men netop livets udsathed og sårbarhed. Der gives "berøringsord" (Martin Modéus), som skal siges, så mennesket føler sig hjemme i det hellige rum. Hellighed og hjemlighed behøver ikke at udelukke hinanden. Med lystænding, Kristusord og bøn er man med til at vække forældrenes sans for dåbens horisont af glæde, undren og bekymring. Sentimentaliteten må have et udtryk, og det kan (dåbs-)gudstjenesten naturligvis give resonansbunden for, med den kan der sættes sprog på eller gives tegn for det ritualiserede samvær ved dåbssamtalen i kirken.

Dåbssamtalen

Når vi har samlet os omkring døbefonten, synger vi den dåbssalme, der skal synges til gudstjenesten. Er der dåbsgudstjeneste om lørdagen, får dåbsforældre lov til at ønske en salme sunget. Salmen og det efterfølgende Fadervor er afsæt for samtalen om dåbens betydning for forældrene. Jeg indleder oftest samtalen med at spørge, hvorfor forældrene vil have deres børn døbt. Spørgsmålet åbner for en samtale om dåben som tradition, valg, markering af livshistorien, fest, danskhed, kulturel værdi og englevagt. Og netop fordi der er flere forældrepar blandes kortene, og ofte oplever forældrene både at blive overrasket over egne og partnerens svar og er glade for at indgå i en udvidelse af dåbens horisont ved de andre deltageres bud på, hvorfor dåb? Alle svar er oplæg til dialog med præsten om dåbens betydning i forhold til eksistens, menighedsfællesskab og samfund.

Tidligere gennemgik jeg ritualer og udlagde dåbssymbolet. Det gør jeg mindre ud af i dag. En dominerende ritualteori dannelse gør opmærksom på, at ritualer ikke skal eller kan forstås ad den kognitive vej alene, men skal opleves. Derfor neddrogler jeg den rationelle gennemgang af ritualers ord. Jeg koncentrerer mig udelukkende om de tre tegn i dåben: Korstegning, vandet og håndspåleggelse. Og med disse tre tegn markeres dogmatikken i dåben: frelsen og velsignelsen.

Dåbssamtale og dåbsgudstjeneste

Opgaven i forløbet mellem samtale og gudstjeneste er at få bundet den lille historie på den store historie. Det er sværest i forbindelse med den almindelige søndagsgudstjeneste, hvor højmesseliturgien ikke rummer så megen plads for præsten til at lade dåbsmenigheden være den eneste horisont. Her skal menighedens horisont også tilgodeses. Og det er vanskeligt at få de to forventningshorisonter til at mødes. Det går meget lettere, når det drejer sig om en dåbsgudstjeneste. For gudstjenesten kan i langt højere grad spejle dåbssamtalen. Dels har forældrene lejlighed til at være med i salmevalget. Dels kan forældre/faddere være læsere og "håndspåleggere" ved velsignelsen. Inddragelsen af forældre og faddere kan udvides i dåbsgudstjenesten, så menigheden (familie og slægt) bliver delagtige i selve handlingen.

Endvidere kan præsten i dåbsprædiken inddrage motiver og temaer fra dåbssamtalen, således at forældrene mærker, at deres og barnets historie bliver genbeskrevet med bibelens historie. Fornylig havde jeg en dåbsgudstjeneste, hvor alle fire børn fik bibelske navne. Her bad jeg hver gudmor/gudfar løft barnet op og sige navnet, hvorefter jeg genfortalte og udlagde historien om den bibelske person. Den slags koblinger mellem den lille og den store historie er oplagte og lige til ved dåbsgudstjenesten. Og det indimellem snævre familie-

slægtsrum bliver udvidet og perspektiveret. Himlen ind, blikket ud.

Inden vi går hjem...

Til sidst mødes vi i sakristiet og drikker et glas vin. Vi skåler for barnet. Vi taler om den kommende dåbsfest. Om bleer og veer, der er overstået. Om glæden og besværet ved at være blevet mere end to. Om det store ansvar, der er lagt på forældres skuldre. Om mærkedage og hverdage. ■

Jeg lader dåbsforældrene fornemme kirkerummet i aftenbelysningen for dem selv. Mærke rummets stemning. Sanser lyset. Se korset. Som protestantisk præst skal man ikke løbe fra, at man er den skriftkloge, men det betyder jo ikke, at man ikke kan give plads for sin egen og andres følelse af rummets hellighed. Ikke mindst i forbindelse med de kirkelige handlinger, hvor kroppens historie logges på åndens historie om omvendt.

Foto: Niels Thure Krarup

.....

Rose Marie Tillisch

sognepræst i Messiaskirken i Charlottenlund

Dåbens fællesskab

Dåb med en forberedende dåbssamtale i hjemmet har stor betydning for dåbsforældrene. Ofte er det kun denne ene forælder, der ønsker barnet døbt. Derfor er det afgørende at mødes så vidt muligt med begge forældre i samtale. Der kan den eventuelt dåbskritiske forælder få sine synspunkter ind og diskuteret.

Præsten kan i sin dagligdag gøre meget for at vedligeholde engagement i dåbens fællesskab ved at lægge vægt på tid til forberedende dåbssamtale – og på ekstra tid i kirken til at tage imod følget før hver dåb. Det er vigtigt at fortælle grundigt om, hvordan dåbsfølget inkluderes i hele gudstjenesten, og viceversa hvordan den faste menighed inkluderes i dåbsfølget. Dåbsgudstjenesten er, når den fungerer bedst, en øjenåbner for, hvordan vi alle er afhængige af hinanden. Billedligt udtrykt hvordan vi er afhængige af, at Guds kærlighed i dåbens vand strømmer imellem os. Når rygten går, at præsten giver sig tid til dåbsforberedelsen, er det mit håb, at det åbner for en positiv tilgang til dåb.

Hjemmebesøg

I min dagligdag som præst forekommer to slags dåbsgudstjenester: Lørdagsdåbsgudstjeneste og højmesse med dåb om søndagen. Jeg gør meget ud af forberedelsen. Liturgien til lørdagsdåbsgudstjenesterne er friere og kortere. Men forberedelsen er den samme som til søndagsdåb. Den begynder i begge tilfælde med samtalen med dåbsforældrene i deres hjem. Kun når det er familier, der bor langt væk, men som pga. tilhørsforhold alligevel ønsker dåb netop i denne kirke, finder

samtalen sted i kirken. Det er min erfaring, at det er godt at møde dåbsfamilien på deres egne præmisser. Forinden forbereder jeg forældrene per mail eller telefon på, at samtalen varer en times tid. Så vidt det er muligt planlægger jeg, så begge forældre er til stede. Dette giver en del sent eftermiddagsarbejde. Jeg bliver mødt med glæde over, at jeg kommer på hjemmebesøg, og at jeg giver mig tid. Samtalen foregår som en dialog og er forberedelse på den tale, jeg holder før hver dåb.

Guds Treenighed

Ofte allerede i samtalen og altid i dåbs-talen fortæller jeg om, med udgangspunkt i forskelle i forældrenes egne relationer, hvordan Gud kan være tre personer og dog én Gud. Jeg spørger for eksempel faderen til barnet, om han er søn af nogen, om han er far til nogen og om han er ven med nogen? Vi taler lidt om, at kærligheden som søn, som far, som ven har forskellige ansigter. Så tager vi en samtale om Guds kærlighedsrelation til mennesket, og om hvordan Gud viser kærlighedens ansigter gennem Treenigheden, Fader, Søn, Helligånd.

I samtalen løb gennemgås gudstjenesten led for led. Undervejs taler vi om, hvordan nære venner og familie,

større søskende og faddere kan inddrages undervejs i selve dåbshandlingen. En kan tænde dåbslyset i forbindelse med indgangsprocessionen, en kan læse evangelietekster eller en bøn op, en kan hælde vandet op i døbefonten, en kan tørre håret, en kan holde i hånden under Fadervor, en kan bære dåbslyset ud. Der er mange opgaver at fordele til ældre søskende, bedsteforældre, særlige venner. Jeg spørger til, hvor mange der kommer i dåbsfølget, hvor mange børn og hvor mange voksne. På stedet indretter jeg sammen med forældrene gudstjenesten efter det. Forældrene fordeler selv opgaverne og holder styr på, hvem der skal gøre hvad. Forældrene skal også vælge en salme. Opgaverne tages med stor alvor, og jeg får efterfølgende mails om, hvem i familien der er udpeget til at gøre hvad, og hvilken salme der er valgt. Hvis der er børn med i dåbsfølget – og det er der heldigvis ofte – sørger jeg for at tale videre om to vigtige ting. Den første er, hvordan børnene inddrages i gudstjenesten under prædikenen, den anden er nadveren.

Børnenes tegninger

Jeg fortæller forældrene, at til gudstjenesten finder dåben sted efter anden salme. Inden dåben holder jeg en lille dåbstale. Så snart dåben er færdig –

Foto: Folkekirken.dk

Barnet skal have det godt, må gerne gå på vandring, sidde på arm, gås tur med i kirkerummet. Det gælder om at gøre kirkerummet til dåbsbarnets, dåbsforældrenes, dåbsfølgets rum. Barnet er centrum for denne gudstjenestes fællesskab. Alle deltager i at få dette fællesskab til at fungere.

hvor mange har været i gang for at hjælpe – og inden salmen før prædiken, henvender jeg mig til børnene. Inden gudstjenesten begynder, har kirketjeneren gjort tegnemapper og farveblyanter parate i penalhuse. De står parat i en kasse. Jeg fortæller da børnene, at nu skal jeg holde prædiken og spørger dem, om de vil hjælpe mig med noget vigtigt undervejs? Næmlig hjælpe mig med at tegne en dåbsgave til dåbsbarnet. Jeg beder dem tegne det fineste, de ved. Jeg beder dem også om, at de eller deres forældre skriver deres navn på og dåbsbarnets. Under sidste salme, forklarer jeg, vil kirketjeneren samle tegningerne ind og lægge dem i en dåbsmappe og give mappen til dåbsbarnets forældre. Så kan de vise dåbsbarnet, når det en dag er blevet ældre, de fine tegninger børnene til gudstjenesten har tegnet til netop ham eller hende. Børnene, også børn der ikke kender dåbsbarnet, kommer så op og henter hvidt papir, der sidder fastklemt i tegnemapper – gerne mindst 5 ark papir til hvert barn – og farveblyanter. Hvis der er mange børn sætter de sig gerne i koret eller på trappen op til

koeret, andre gange går de ned til deres forældre igen og sidder og tegner der. Det er lidt forskelligt, hvordan det falder sig. Begge dele fungerer.

Til samtalen med forældrene giver jeg udtryk for det vigtige i Jesu udsagn: ”Lad de små børn komme til mig, dem må I ikke hindre” – og fortæller dem også, at når børnene får denne vigtige opgave i gudstjenesten, falder der ro over hele dåbsfølget, fordi børnene har noget vigtigt at arbejde med.

Nadveren

Når jeg har dåb til søndagens højmesse, er der også altergang. Så til dåbsamtalen taler vi om, hvor vigtigt det er, at hele følget også kan deltage i den, hvis de ønsker. Jeg fortæller, at jeg til alle gudstjenester går med to kalke, en med vin og en med saft. Der kan være mange grunde til, at man hellere vil have saft end vin. Det er ikke kun børn, der foretrækker saft. I vores kirke sørger kirketjeneren for hjemmebagt brød. Så brødet, der brydes, dufter nybagt og dejligt. I forvejen er et andet brød skåret i små hapser. Hvis der til højmassen med dåb også

kommer mange børn og stort dåbsfølge, laver jeg kontinuerlig altergang. Til samtalen forklarer jeg, hvordan man stiller sig i kø, og hvordan man så tager et alterbæger fra et lille bord med alterbægerne på den ene side i koret, går hen i midten til kordegnen og mig. Den ene af os giver brødet, den anden vin eller saft. Derefter stiller man bægerene på et lille bord på den anden side af koret, inden man går ned igen. Her er det min erfaring, at rigtig mange deltager i nadveren, når vi gør det på denne måde. Alle føler sig velkomne.

Dåbsbarnet som billede på menighedens fællesskab

I samtalens løb taler vi om dåbsbarnet. Barnet skal have det godt, må gerne gå på vandring, sidde på arm, gås tur med i kirkerummet. Det gælder om at gøre kirkerummet til dåbsbarnets, dåbsforældrenes, dåbsfølgets rum. Barnet er centrum for denne gudstjenestes fællesskab. Alle deltager i at få dette fællesskab til at fungere. Netop dette barn er et barn, fordi det er båret. Sådan som vi alle, som Guds børn, er båret af Gud. ■

Pernille Nærvig Petersen og Morten Miland Samuelson
henholdsvis sognepræst i Brøndbyøster kirke og religionspædagogisk konsulent
i Helsingør Stift, og sognepræst i Haraldskirken, Høje Gladsaxe, og lærer i kateketik
(religionspædagogik) på Pastoralseminariet i København

Hvad er det for noget med

Familiebilledet stråler: To stolte forældre (eller en) står med deres barn. Men de er ikke alene om hverken stoltheden eller barnet. For sammen med dem står der mennesker med det samme glade, forventningsfulde, nervøse og stolte ansigtsudtryk. En af disse andre bærer måske endda barnet. For lille Frederik skal døbes, og fadderne er valgt med omhu. Men hvad er det for noget med de faddere?

Bøn, bibel, bære

I ritualets traditionelle tale til fadderne får fadderne først en funktion, hvis det skulle ske, at forældrene dør (og det er efterhånden sjældent) og har derefter til opgave at opdrage i den kristne tro. Vi taler for, at faddernes opgave er sideløbende med forældrenes, og at de derfor er vigtige helt fra starten af barnets liv. Faddernes opgaver kan sammenfattes i ordene: bibel, bøn, bære.

Bibel: Fadderne skal kunne fortælle historier fra Biblen, for det er dér, vi henter vores viden om Gud, og det er der, vi hører, hvad Gud er for os.

Mange tænker, at kristendom er nogle læresætninger, man skal kunne – men fadderne skal gøre som Jesus: fortælle historier som barnet kan forstå sit liv igennem.

Bøn: Fadderne skal kunne bede for og med deres fadderbarn. Bøn er en grundlæggende menneskelig ytring, der giver trøst og mod. Og hvis bønne forankres i den sociale kontekst, barnet er sat i, vil den i endnu højere grad give mening, end hvis barnet 'står alene' med bønserfaringen. Hvis barnet har oplevet et voksent menneske bede, bliver det også en oplevelse af omsorg. Derfor er det oplagt at lade fadderne lægge hånden på barnets hoved, når vi beder Fadervor i dåbsritualet.

Bære: "Gud, vi er i gode hænder" syn-

ger vi begejstret – men hvordan mærker vi de hænder? Gud starter med at række sine hænder (Søn og Helligånd) ind i verden. Mange vælger faddere, fordi de vil skabe et netværk for barnet – et sikkerhedsnet under livet? Fadderne er her for at elske deres fadderbarn

Vi taler for, at faddernes opgave er sideløbende med forældrenes, og at de derfor er vigtige helt fra starten af barnets liv. Faddernes opgaver kan sammenfattes i ordene: bibel, bøn, bære.

– at vise omsorg og nærvær. Guds kærlighed kommer ikke uformidlet til os mennesker, den kommer gennem de relationer, den kærlighed der bærer os. Ikke mindst bliver faddernes opgave vigtig i de perioder i livet, hvor fadderbarnet løsriver sig fra sine forældre og har brug for andre vigtige voksne til at vise kærlighed og være pejlemærker. Når forældrekærligheden ikke er nok, træder næstekærligheden til – og den 'næste' efter forældrene er fadderne, gudforældrene.

For familien og barnet

'Der skal en landsby til at opdrage et barn' siger et afrikansk ordsprog. Der er en almenmenneskelig trang til at skaffe mennesker, der vil være med til at passe på ens barn. Forældre vælger ikke mindst faddere for at bekræfte relatio-

nen mellem barn og fadder og på den måde skaffe 'bonusvoksne'. Det kan være familie og venner, og ofte vælges fadderne også ud fra, hvem man gerne vil have som rollemodel for sit barn. Man vil skaffe barnet et bredt netværk af kærlighed og omsorg. For forældre vil faddernes opgave med at

'bære' ofte være den vigtigste.

Fadderne kan for barnet være de bonusvoksne, som har et særligt ansvar for en. De skal selvfølgelig med til barnets fødselsdage. Man kan aftale en årlig fadderdag (dåbsdagen?), hvor fadder og barn hygger sig. Det kan være, når fadderne taler med barnet

om dåben og læser højt fra biblen eller tager barnet med til spaghettigudstjenester. Tænk hvis relationen bliver så god, at fadderne er selvskevne æresgæster på konfirmationsdagen?

For kirken

For faddere og forældre er det oftest 'bære-opgaven', der fylder mest. Hvis vi som kirke skal understøtte den opgave og samtidig udruste fadderne til at tage bibel- og bøn-opgaven på sig, hvad kan vi så gøre i kirken?

Før dåben

Præsten (og måske en erfaren gudmor/ far fra menigheden) drikker morgenkaffe med fadderne en time før gudstjenesten. De forskellige gode børnebibler ligger på bordet, og dåbslyset står utændt. Vi taler sammen om, hvor-

de faddere?

"Er det kun præsten, der må lægge hånden på barnet? Nej tværtimod, forældre og faddere og søskende stimler sammen om den lille og lægger hånd på hvilken legemsdel de nu kan nå – og så siger vi allesammen Fadervor højt i kor. Nu kan fadderne mærke opgaven på deres egen krop – og det giver nogle forrygende fotos!", skriver forfatterne.

dan de oplever deres tillidshverv og udvikler måske et par praktiske idéer til, hvordan netop disse faddere kan gå ind i opgaven.

Under dåben

Når præsten har døbt Frederik, storesøster tørret håret og velsignelsen er sagt, så kommer Fadervor. Hvorfor er det kun præsten, der må lægge hånd på barnet? Tværtimod, forældre og faddere og søskende stimler sammen om den lille og lægger hånd på hvilken legemsdel de nu kan nå – og så siger vi allesammen Fadervor højt i kor. Nu kan fadderne mærke opgaven på deres egen krop – og det giver nogle forrygende fotos!

Der er mange steder i gudstjenesten, hvor fadderne kan blive aktive. De kan tænde dåbslys, de kan bede en bøn for deres fadderbarn – eller skrive en bøn (eller stikord til en bøn), som præsten kan bede på deres vegne, hvis de ikke har lyst til at tale højt.

Ikke mindst skal talen til fadderne bære præg af, hvordan deres 'fadder-skab' både er en gave og en opgave – og har man haft en samtale inden, kan talen blive mere personlig og dermed nærværende. Det er også det oplagte sted til at overrække barnets børnebibel (hvis kirken har råd til sådan en...). Ved morgenkaffen har fadderne måske valgt en historie eller et bibelord, der kan henvises til.

Salmevalget kan tænkes som en henvendelse til fadderne, der kan henvises

til i talen til dem. Oplagt kunne være nr. 370 "Menneske, din egen magt" med vægt på 'Livets Gud har dine hænder' – i forhold til ens fadderbarn har man en særlig forpligtelse til at være Guds hænder.

Efter dåben

Når fadderne skal tale med barnet om deres dåbsdag, så skal der være noget visuelt at tale ud fra. Derfor skal der tages billeder (og gerne video) under dåben. Den religionspædagogiske begrundelse for at fotografere må her veje tungere end liturgiske hensyn. Præsten kan udpege en bestemt position til fotografierne, så er roen sikret.

Fadderne kan også komme på mailingliste i dåbskirken eller i deres lokale kirke, så de får besked, når der foregår noget for børn, hvis de har mulighed for at komme med deres fadderbarn.

Mange kirker vil gerne holde kurser i kristendom. Måske kunne de bl.a. henvende sig til faddere – aftener, hvor man sammen med faddere taler om, hvilken opgave de har taget på sig (både set ud fra deres og ud fra kirkens synspunkt, som ikke nødvendigvis er helt ens) og udveksle erfaringer og idéer til at løfte opgaven.

Medvandring

"At gå et stykke af livsvejen sammen med et konkret medmenneske for at muliggøre tro, håb og kærlighed", siger Tor Johan Grevbo om sjælesorg. Det kan også beskrive fadderens opgaver. Kirken kan være med til at give konkret rum og mulighed, så fadderens ikke behøver stå rådvild. For hvem vil ikke gerne følges med et barn, der stoler på en? Hvem vil ikke gerne være med til, at barnet får et liv med masser af tro, håb og kærlighed? ■

Christiane Gammeltoft-Hansen
sognepræst ved Lindevang Kirke på Frederiksberg

Dåben – adgang eller forhindring

Dåben har været en del af kirkens liv fra begyndelsen. De første kristne menigheder var menigheder, der døbt. Og over århundrederne er dåben blevet en praksis, der er vokset så meget sammen med kirken, at det er svært at forestille sig kirken uden. Men hvorfor er det egentlig, at kirken ikke har "nøjedes" med at forkynde budskabet om Jesus? Hvad er dette mere, som dåben giver, der ikke kan undværes? Og hvorfor er det sådan, at dåben er blevet den eneste adgang til at blive medlem af kirken og dermed en del af dens trossællesskab?

Budskabet ville fremstå sterilt uden de ydre tegn, og sakramenterne er med til at løfte kristendommen op til at være mere end livsoplysning. Men i sig selv er det vel ikke et svar på dåbens uomgængelighed. Her havde de gamle det nemmere. De forstod dåben som en nødvendighed for frelse. Med det dåbssyn er der intet at diskutere. I dag står mange – de fleste af os? – anderledes ambivalente over for artikel 9 i Den Augsburgske Bekendelse, der er den evangelisk-lutherske kirkes teologi udtrykt i en række korte artikler. I artikel 9 står der, at der ikke gives nogen anden vej til Guds nåde end gennem dåben.

Tiden kalder på en ny dåbsteologi

Tiden kalder på en dåbsteologi, der bygger bro fra evangeliet til nutiden. En teologi der på ny udfolder det, der er dens nødvendighed. Det er ingen nem opgave, for Det Nye Testamente selv tilbyder sig ikke med en samlet dåbslære. Her er der ingen systematisk fremstilling af dåben. I det hele taget siger Det Nye Testamente forbavsende lidt om, hvad dåben betyder. Ligesom evangelierne ikke beretter noget om, hvorvidt de tolv disciple var døbt. Det mest bemærkelsesværdige og gennemgående i Det Nye Testaments breve er, at dåben betragtes som en selvfølge. Den er forudsat.

Medlemskab, men ikke dåb

Med dåbstal der er langt under 50 % i København, har dåben folkeligt set mistet sin selvfølge. I takt med det er spørgsmålene begyndt at melde sig – når ydre omstændigheder ændrer sig, må praksis og teologi nemlig forholde sig til det. For mit eget vedkommende meldte spørgsmålene sig for alvor en dag for nogle år siden, da der stod en ung mand på mit kontor. Han ville gerne være medlem af folkekirken.

Han var en af dem, vi vil møde flere af i årene fremover: hans forældre havde ikke fået ham døbt som lille, da de mente, det var noget, han selv skulle afgøre, om han ville, når han blev ældre. Der var han så kommet til nu. Det vil sige, han havde ikke besluttet sig for dåb, han havde besluttet sig for medlemskab. Som han selv formulerede det, så var han troende af den søgende slags. Hans tro var ikke afklaret, den var nok nærmere diffus, men den var der. Igenem det sidste par år havde han forsøgt at finde ud af, hvor han passede ind med sin tro, og havde her oplevet det største slægtskab med folkekirken. Jeg spurgte ham ikke nærmere om hans tro, så jeg ved ikke præcis hvorfor, men som han sagde, var folkekirken en del af den kultur, der var hans, så blandt andet derfor havde den været det naturlige valg.

Det var tydeligt, at han havde været omhyggelig i sine overvejelser over,

hvor han hørte til. Han havde været opsøgende og havde måske derfor også siddet på kirkebænke, hvor han havde hørt budskabet om et grænsesprængende fællesskab, og hvor der selv i tekster, der lukker sig og bliver hårde, lyder et evangelisk kald til at bevæge sig ud, hvor vejene ender og indbyde hvem som helst. Selvfølgelig var han forbløffet, da præsten sagde, at han ikke kunne blive medlem. Eller jo, det kunne han godt, men kun ved at blive døbt. Og det var det, der var problemet. Han ville ikke døbes. Han oplevede, at dåben krævede en større grad af afklarethed, end den han havde. At præsten sagde, at dåbens ja var at forstå som et ja-tak. Og at dåben er noget man modtager, ikke noget man præsterer, ændrede ikke hans syn på det.

Var det rigtigt at sige nej til ham den dag? Ja, det var det ifølge reglerne. Men var det det også evangelisk set? Han ville gerne engang imellem kunne sætte sig på en kirkebænk og føle sig som et fuldgyldigt medlem, ikke en besøgende. Han skulle være velkommen, sagde præsten, lige så ofte han ville – men medlemskab kunne han ikke få.

Bør der åbnes for andre indgange til folkekirken?

Det faldende dåbstal har indtil videre mest optaget os i forhold til, hvad vi gør, hvis vi vil bevare folkekirken som folkets kirke, flertallets kirke. Dåben

har dermed ind imellem fået et skær af skæbnetime over sig – det er blevet til et spørgsmål om, hvordan vi ”redder” kirken. Dåb og medlemskab hører ikke til i den samtale – i hvert fald ikke kun der. I forhold til medlemstal tvivler jeg også på, hvad det ville gøre af forskel. Selv har jeg talt med en lille håndfuld, der ønskede medlemskab, men ikke dåb. Mere har det ikke været. Men antallet er ikke afgørende. Det, der er afgørende, er, at det åbner for en principiel diskussion, om kirken også kan være ramme for et trosliv, der ikke begynder med dåben. Og om der bør åbnes for andre indgange, hvis den sædvanlige indgang for nogle – af hvad grund det nu måtte være – opleves som lukket. Bør vi ikke glæde os over enhver, der ønsker at være en del af fællesskabet og modtage hvad det har at give, i stedet for at støde nogle fra os?

Dåben er et middel for evangeliet, ikke evangeliet selv

Det er svært at se for sig, en kirke uden dåb. Det er svært, blandt andet fordi dåben altid har været en del af kirkens liv. Men når dåben til tider nærmest bliver til en bastion, noget

urokkeligt, synes der at ske en fordrejning. Da er det som om, vi kommer til at forveksle dåb og evangelium, eller som om vi lader kirken stå og falde med dåben. Men dåben er ligesom kirken er et middel for evangeliet. Den er ikke evangeliet selv.

Hvad det vil betyde, hvis man åbner for medlemskab uden dåb, er vanskeligt at afklare. Selv er jeg ikke tilhænger af, at man laver A- og B-medlemskaber. Er man medlem, skal man være medlem på lige fod med andre. Nogle steder gøres der gode erfaringer med katekumenatforløb. Det kan man kun hilse velkomment, men jeg mener ikke, det kan stilles som et krav, at man går ind i sådant forløb med henblik på senere at lade sig døbe.

Ønsket om medlemskab bundet i mange forskellige ting

Første gang jeg blev mødt med ønsket om medlemskab uden dåb, var troen en central del af det. Siden har jeg mødt andre, hvor troen ikke synes at have været det afgørende – men igen, jeg har ikke udspurgt folk nærmere, så det er ikke helt til at vide. En gav udtryk for, at han gerne ville være med-

lem, fordi han ønskede at støtte og bevare kirken som kulturarv – det var ikke mindst kirkebygningerne, han her tænkte på. En anden sagde, at hun ønskede at støtte det musikliv, der var i kirken, og som hun i mange år havde benyttet sig af og haft glæde af. En ville bare gerne være sikker på, at han kunne blive begravet fra kirken, når den tid kom. Når man åbner for spørgsmålet om medlemskab uden dåb, hører det med, at ønsket om medlemskab kan bunde i meget forskellige ting. I forhold til dem jeg har talt med, har jeg hver gang syntes, at ”nej” var et ringe svar. Det er ikke ensbetydende med, at det så er ligetil, hvad der er det rigtige, og hvordan vi er kirke i en ny situation. Men det må som et minimum åbne for overvejelser om, hvorvidt dåb og medlemskab nødvendigvis hører sammen. Måske der endda kunne gives et større rum at udfolde dåbsteologien i, hvis ikke den var koblet sammen med jura, og hvis den ligesom kirkens andet sakramente, alene var en indbydelse og gave og ikke en betingelse.

”Det afgørende er, at der bliver åbnet for en principiel diskussion, om kirken også kan være ramme for et trosliv, der ikke begynder med dåben. Og om der bør åbnes for andre indgange, hvis den sædvanlige indgang for nogle – af hvad grund det nu måtte være – opleves som lukket”, skriver Christiane Gammeltoft-Hansen i artiklen.

Foto: Folkekirken.dk

Glimt fra jubilæet

I forbindelse med Kirkefondets 125 års jubilæum havde Kirkefondet lejet et skib i uge 40 og 41. Udover fejringen af jubilæet, fungerede skibet også som kirke i Sydhavn og Nordhavn i København med mange forskellige aktiviteter.

Nyt fra Kirkefondet

Vinderne af Kirkefondets salmekonkurrence

Salmen "En engel har åbnet Guds vindue" skrevet af Niels Johansen, der er forfatter, salmedigter, foredragsholder og tidligere sognepræst, blev vinder af Kirkefondets salmekonkurrence, der var udskrevet i anledning af Kirkefondets

125 års jubilæum. Niels Johansen løb også med 2. præmien med konfirmations-salmen "Nu trækker himlen glad sit vejr", mens Anette Broberg Knudsen fik en 3. præmie for bysalmen "Kom, Gud Helligånd, med glæde". Der blev også uddelt en ekstra specialpris til Bente Graugaard Nielsen. Vinderne blev kåret om lørdagen ved jubilæumsweekenden.

Kravet for at deltage i konkurrencen var, at salmerne kunne synges på en allerede kendt melodi. Der er dog allerede skrevet en ny melodi af Werner Knudsen til vinderalmen "En engel har åbnet Guds vindue". Melodien kan høres på www.kirkefondet.dk, og her kan man også downloade noderne.

Teksterne til vinderalmerne kan også downloades på Kirkefondets hjemmeside. Vi har også fået trykt en salmefolder med vinderalmerne, der er vedlagt dette blad. Flere salmefoldere kan fås ved henvendelse til Kirkefondet på tlf. 33 73 00 33.

Nye temaer for "Kirken i dag" i 2016

Vi kan nu løfte sløret for næste års temaer af "Kirken i dag". Igen har vi lagt meget vægt på, at temaerne er aktuelle og relevante for menighedsrådsmedlemmer, præster og andre ansatte og interesserede i folkekirken.

Det er jo valgår for menighedsrådene i 2016, og derfor giver vi i det første temanummer gode råd i forbindelse med menighedsrådsvalget. Hvad har menighedsrådene brug for, og hvordan rekrutterer vi nye medlemmer? Nr. 2 har temaet "Hvad tror vi på?". Nr. 3 kommer til at beskæftige sig med konfirmation og dåbsoplæring, og nr. 4 kommer til at beskæftige sig med kirken i byen.

Abonnement for 2016 kommer til at koste kr. 240,- for alle 4 numre. Vi giver 10 % rabat ved bestilling til et helt menighedsråd. Hvis du allerede abonnerer på "Kirken i dag" fortsætter dit abonnement automatisk. På gensyn i 2016!

Kirkefondet har brug for din hjælp!

Kirkefondet er berettiget til at modtage gaver til Kirkefondets arbejde med skattefradrag for giveren. For at være sikre på, at Kirkefondet kan beholde denne ret til skattefradrag, skal vi have 100 givere hvert år, som hver har givet mindst kr. 200 som en personlig gave til Kirkefondets arbejde for liv og vækst.

Vi håber derfor, at I vil være med til at støtte Kirkefondets arbejde med mindst kr. 200, så vi kan nå op på de 100 givere i 2015. Beløbet kan indbetales konto 2191-8541701207. Giv os sammen med indbetalingen dit navn, adresse og cpr.nr. Hvis du indbetaler 250 kr. eller derover, vil du som bidragyder modtage "Kirken i dag" gratis. På forhånd tak for hjælpen!

Sidste tilmeldingsfrist som vejkirke i 2016

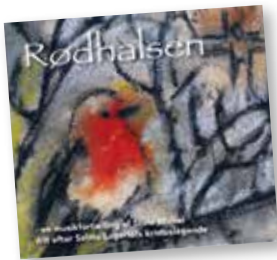
Lige nu strømmer tilmeldingerne til næste års vejkirkebrochurer ind. Tilmeldingsfristen er fredag den 18. december. Tilbuddet er en oplagt mulighed for at fortælle, at jeres kirke er åben for besøgende udover ved gudstjenesten. Her er der mulighed for at beskrive, hvad man kan se i kirken, specielle arrangementer m.m. Som noget nyt sidste år var der mulighed for at blive cykelvenlig vejkirke, og det var der en del af kirkerne, der blev. I 2016 kan man få et nyt symbol, hvis ens kirke ligger på Klosterruten. Læs mere på www.vejkirker.dk

Tema for næste nummer af *Kirken i dag*:

Menighedsrådsvalg – hvem og hvordan

Inspiration og julegaveideer fra Kirkefondet

Rødhalsen **NYHED**

- en musikfortælling inspireret af Selma Lagerlöfs Kristuslegende Rødhalsen

Til fortællingen er der komponeret ny musik af Stine Michel og Lise Dynnesen.

Mellem sangene fortælles historien om den lille fugl, der prøver at lindre Jesus' smerte, da han hænger på korset. Poetisk musikfortælling af høj kunstnerisk kvalitet for børn og voksne.

Cd - kr. 129,-

Salmer fra broen

12 nye salmer af Janne Mark

Nye salmer med inspiration fra singer/songwriter-traditionen med et præg af folk, jazz og visetradition solidt forankret i nordisk musikalsk retning. Tekstmæssigt er der årstidssalmer, salmer om kirkens rum og gudstjenestens nu og salmer om tro, håb og sorg m.m.

Cd - kr. 150,-

Sang- og nodebog - kr. 200,-

Syng lovsang hele jorden

Sangbogen indeholder 122 sange fra Taizé samt en introduktion til Taizé og brugen af sangene og bønnerne.

CD'en indeholder 17 af sangene.

Sangbog - kr. 125,-

CD - kr. 139,-

Må din vej gå dig i møde

CD og bog med sange og liturgier fra Iona Community og den keltiske tradition. Bogen indeholder 40 sange med noder samt forslag til en række liturgier med bønner og velsignelser.

CD'en med 15 sange fra bogen er indspillet af »Vindens vej«.

»Vindens vej» har også udgivet en opfølger »Dagen vækkes» med keltisk inspireret musik

Cd - kr. 150,-

Begge cd'er - kr. 250,-

Sang- og nodebog - kr. 168,-

Salmer på ny

af Peter og Betty Arendt og Søren Andresen

Ti salmer fra Den Danske Salmebog samt to afstikkere i forskellige retninger. De tre kunstners personlige, musikalske udgangspunkt mødes, væver sig ind i hinanden og giver en nutidig, klar fortolkning af stærke ord og stor musik.

Nu kun kr. 100,-

I underværkers land

CD med jazzsalmer

Jazzgruppen TYST giver nyt liv til 10 danske salmer som bl.a. »Se nu stiger solen« og »Sov sødt barnlille«.

Kristeligt Dagblad gav CD'en 5 ud af 6 stjerner og skrev: »Det er salmer, der er som skabt til sofaen«, Daniel Øhrstrøm.

Kr. 149,-

Læs mere om vore tilbud på www.kirkefondet.dk